

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΚΟ ΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ ΠΑΙΔΙΟΥ

Χατζηπαρές Πάρις

Καθηγήτριες : Κωνσταντινίδου Έλενα
Μάρκου Μαρία

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Διπλωματική Εργασία

«Από το πάρκο στρατού στο πάρκο του παιδιού»

Χατζηπαρές Πάρις

Νοέμβριος 2014

Στόχος : Ο στόχος αυτής της διπλωματικής είναι η παρέμβαση και η διαχείριση μελλοντικού πάρκου, με τοπιακή παρέμβαση στο χώρο της «στρατιωτικής πόλης Γουδί» και από την πλευρά που έχουμε τη μεγαλύτερη νοσοκομειακή λειτουργία. Μέσα από αυτήν την εργασία επιχειρείται να δημιουργηθεί μία πράσινη αυλή για τα υπάρχοντα νοσοκομεία των παιδιών στο Γουδί αλλά και για το σύλλογο της «Φλόγας», στο χώρο που σήμερα συναντώνται παλιά στρατόπεδα και το επονομαζόμενο «πάρκο του στρατού».

Πινακίδα 0 : Υφιστάμενη Κατάσταση

1) Τοποθέτηση: Ποιος είναι ο χώρος μας ? Ελλάδα/Αθήνα/Γουδί Η περιοχή της μελέτης πρόκειται για ένα χώρο που περιβάλλεται από κεντρικούς άξονες κυκλοφορίας καθώς και στρατιωτικών και κρατικών λειτουργιών. Βρίσκεται κοντά σε περιοχή με πυκνές κατοικίες και πρόκειται για ένα «πάρκο» που ανακουφίζει τον αστικό ιστό ακόμα και ως έχει με τα προβλήματα του. Γύρω και μέσα σε αυτό λαμβάνουν μέρος αθλητικές και πολιτισμικές δραστηριότητες και η ευρύτερη περιοχή είναι μία πολύ καλή περίπτωση για το σχεδιασμό ενός μητροπολιτικών διαστάσεων πάρκου.

2) Εάν παρατηρήσει κανείς το χάρτη του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου, θα προσέξει πως οι προτεινόμενες χρήσεις που δίνει ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας του Περιβάλλοντος για τον χώρο στον οποίο θα αναφερθούμε αναλυτικότερα, είναι εκείνες του «Αστικού Πρασίνου και των ελεύθερων χώρων». Επίσης σημαντικό είναι να αντιληφθεί κανείς το γενικό σύνολο των πράσινων χώρων που βρίσκεται σε όλο το χώρο της Αθήνας και να καταλάβει τη σημασία που έχει για την πόλη το Γουδί.

3) Η σημασία αυτού του χώρου ενισχύεται και από τις έρευνες που έχουν γίνει από πανεπιστήμια και από την ολοκληρωμένη πρόταση του Εργαστηρίου Περιβάλλοντος της σχολής μας που παρουσιάστηκε το 1988. Ωστόσο η πρόταση αυτή εάν και τόσο ολοκληρωμένη δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα καθώς οι φορείς και τα συμφέροντα που εμπλέκονται στο χώρο είναι πολύ συγκεκριμένα.

Για να αντιληφθούμε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της περιοχής που προστατεύεται από τους συγκεκριμένους φορείς που προαναφέραμε, πρέπει να κοιτάξουμε το ιστορικό κομμάτι της περιοχής που μας μαρτυράει τις βάσεις που δόθηκαν για αυτά που συμβαίνουν σήμερα...

1896 Αγία Σοφία

1922 Μικρασιατική Καταστροφή και "Η δίκη των έξι"

1934 Αγλαΐα Κυριακού

1967 YENEΔ και Ελληνική Τηλεόραση

1988 Υπουργείο Δημόσιας Τάξης

1902 Φθισιατρείον Σοτηρία

1905 Εγκατάσταση Λαϊκού Νοσοκομείου

1918 Σχολή Χωροφυλακής

1927 Ιατρική σχολή και Πανεπιστήμιο Αθηνών

1950 Πολυτεχνειούπολη

1967 Πύργος Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών

1970-1971 Γενικό Νοσοκομείο Στρατού 401

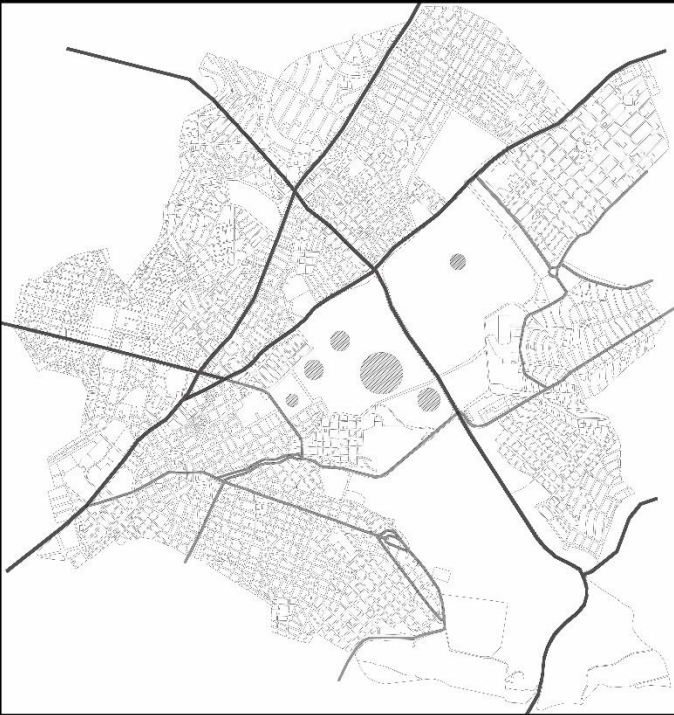
Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας 251

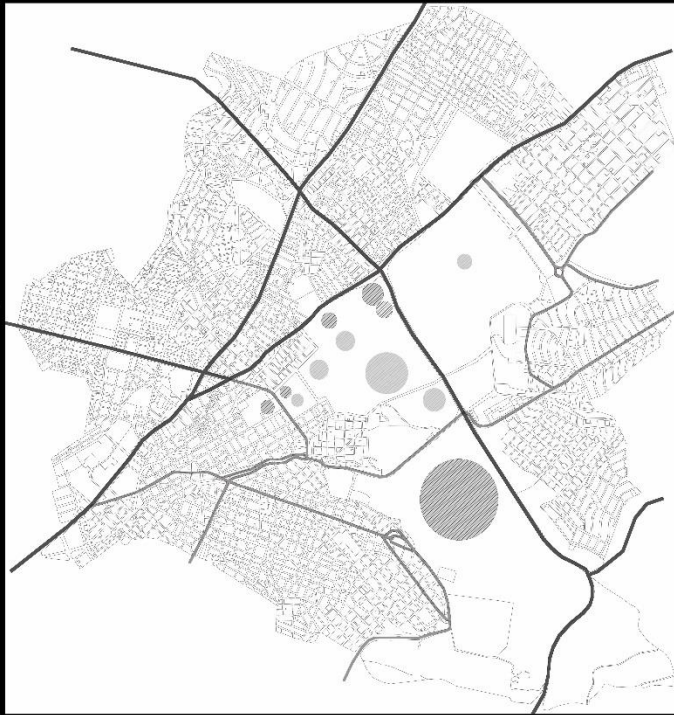
1902 Στρατιωτική Πόλη Γουδί

1896-1902

1905-1967

1970-1988

Πινακίδα 1: Ιστορικά

Αεροφωτογραφίες : Στις φωτογραφίες της εποχής αυτής ο χώρος του Γουδιού φαίνεται να είναι ένα μεγάλο απόθεμα γης, το οποίο βρισκόταν εκείνη την εποχή στα όρια της πόλης όπου και συνήθως σε τέτοια μέρη κατασκευάζονταν στρατόπεδα. Η λεωφόρος Κατεχάκη δεν είχε κατασκευαστεί ακόμα οπότε η «Στρατιωτική Πόλη Γουδί» ήταν αρκετά απομονωμένη.

-1896 Ίδρυση του νοσοκομείου *Αγία Σοφία* (1901-λειτουργία)

-1902 Ανάπτυξη των 6 στρατοπέδων (Βαρύτη, Ζορμπά, Φακίνου, Πλέσσα κτλ) και συγκρότηση της «*Στρατιωτικής Πόλης Γουδί*», αφού ο χώρος πρώτα ξεκινάει να χρησιμοποιείται ως πεδίο βολής από το στρατό. Παράλληλα ιδρύεται το *Φθισιατρείο Σωτηρία* (μέχρι το 1940 έχουν κατασκευασθεί και τελευταία περίπτερα και κτίρια)

-1904-1905 Μετά από επαναδιαπραγμάτευση με τη Μητρόπολη Αθηνών, παραχωρείτε μεγάλη έκταση από τη Μονή Πετράκη για να εγκατασταθεί στο χώρο το Γενικό Λαϊκό Νοσοκομείο τα χρόνια που θα έρθουν. Ο νοσοκομειακός χαρακτήρας της περιοχής ενισχύεται ακόμα περισσότερο.

-1918 Εγκατάσταση της Σχολής Χωροφυλακής

-Το 1922 γίνεται η Μικρασιατική καταστροφή και τον ίδιο χρόνο λαμβάνει μέρος η περίφημη «δίκη των έξι». Με την εκτέλεση των 6 αξιωματικών στο χώρο του Γουδί, ο τόπος χαρακτηρίζεται και ιστορικά πλέον από ένα καθαρά στρατιωτικό χαρακτήρα.

-1927 Δημιουργείται το Πανεπιστήμιο Αθηνών και η Ιατρική σχολή δίπλα από το συγκρότημα των νοσοκομείων και η περιοχή πλέον αποκτά συγκεκριμένο νοσοκομειακό χαρακτήρα. Ένα χρόνο νωρίτερα η Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου είχε εγκατασταθεί μέσα στο νοσοκομείο Παίδων.

-1934 Κατασκευάζεται το νοσοκομείο Αγλαΐα Κυριακού και ενισχύεται για ακόμα μία φορά ο νοσοκομειακός χαρακτήρας της πλευράς αυτής του Πάρκου στο Γουδί.

-1950 Ξεκινάει η κατασκευή μίας τεράστιας μεταπολεμικής ενότητας για το Γουδί, με τη δημιουργία της Πολυτεχνειούπολης. Το ανώτατο εκπαιδευτικό συγκρότημα προσφέρει ένα φυσικό όριο προστασίας για την επέκταση της πόλης προς τους πρόποδες του Υμηττού .

-Το 1967 κατασκευάζεται το συγκρότημα υπηρεσίας Ένοπλων Δυνάμεων (ΥΕΝΕΔ) το οποίο είναι χρονολογικά το πρώτο κτίριο που στεγάζει την Ελληνική τηλεόραση (σημερινά κτίρια ΕΤ1).Επίσης κατασκευάζεται ο Πύργος της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΚΥΠ) που σήμερα στεγάζει το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης.

-Το 1988 δημιουργείται το Υπουργείο Δικαιοσύνης δίπλα από τον Πύργο της ΚΥΠ.

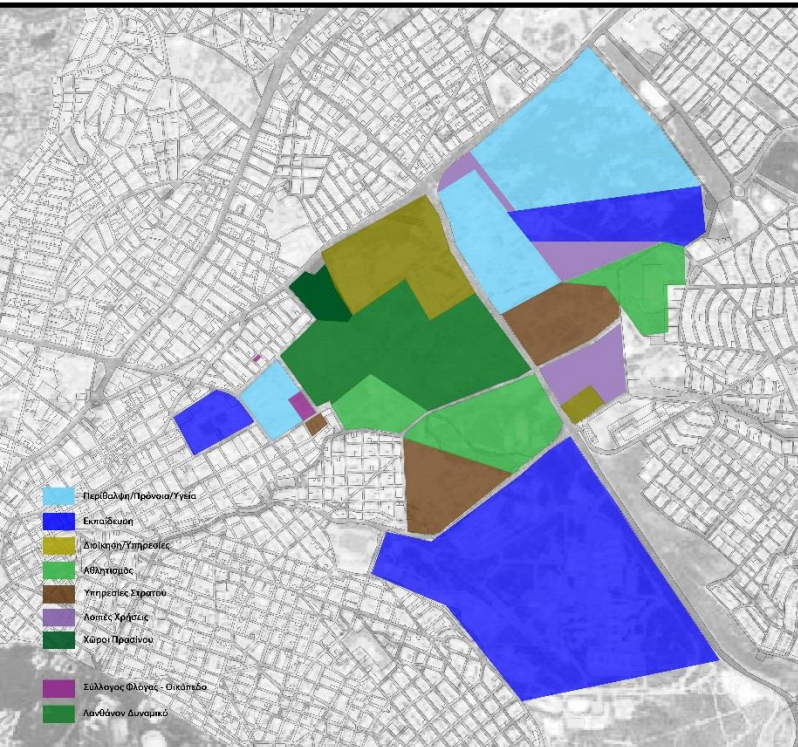
*Εάν και οι παρακάτω ιστορικές αλλαγές με την εγκατάσταση λειτουργιών δεν βρίσκονται στον χώρο που εξετάζουμε, οι χρήσεις που δόθηκαν στα οικόπεδα απέναντι από το πάρκο στο Γουδί και από την άλλη πλευρά της Λεωφόρου Κατεχάκη είναι εξίσου σημαντικές για την ανάλυση της περιοχής. Το 1970 και το 1971 κατασκευάζονται τα νοσοκομεία «**251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας**» και το «**401 Γενικό Νοσοκομείο Στρατού**» αντίστοιχα.*

Εάν παρατηρήσει κανείς τις διάφορες χρήσεις που δόθηκαν στο χώρο του Πάρκου από τον καιρό που απλά ήταν ένας χώρος πρασίνου που είχε δοθεί προς εκμετάλλευση από τη στρατιωτική ηγεσία στον καιρό πολέμου, θα καταλάβει κανείς πως η πρώτη ακριβώς αυτή χρήση (στρατιωτική) που το δόθηκε προσωρινά παρέμεινε για διάφορους λόγους με τον καιρό ανέγγιχτη και επηρέασε όλες τις μεταγενέστερες εγκαταστάσεις. Το πράσινο οικόπεδο του Πάρκου ξεκινάει ως χώρος στρατοπέδου, στη συνέχεια δημιουργούνται ορισμένα δημόσια νοσοκομεία στη μία του πλευρά, στρατιωτικά νοσοκομεία απέναντι από αυτό και δίπλα από το «στρατιωτικό» Δήμο Παπάγου και στο τέλος συνδέονται με υπηρεσίες που δημιουργούνται στην περιοχή όπως ο το συγκρότημα της Αστυνομίας, ο Αυτόνομος Οικοδομικός Οργανισμός Αξιωματικών και τα υπουργεία που αφορούν την τάξη και τους νόμους του κράτους. Ο χαρακτήρας αυτός της περιοχής έχει πάρει ισχυρή μορφή, γι αυτό και η κάθε προτεινόμενη αλλαγή και σχεδιασμός στο χώρο αυτό θα πρέπει να λάβει σημαντικά υπόψη του την ιδιομορφία της περιοχής.

-Στη μεταγενέστερη εποχή κατασκευάζονται στο χώρο μικρά γήπεδα, χώροι αθλητισμού, μία καφετέρια, ένας παιδότοπος αλλά και το «θέατρο» του «Badminton» και διαμορφώνουν την τελική σημερινή κατάσταση του χώρου που μας φανερώνει τον ιδιαίτερο και απαιτητικό χαρακτήρα που έχει πλέον η περιοχή. Ένα χαρακτήρα που δυσκολεύει τη λήψη ενεργειών για ένα νέο σχεδιασμό και τη διαχείριση της παλιάς «στρατιωτικής πόλης» στο Γουδί.

Για να αντιληφθεί κανείς το μέγεθος της στρατιωτικής κυριαρχίας στο χώρο καθώς και τα προβλήματα που παρουσιάζουν τα στρατόπεδα, τα οποία δεν είναι αποτελούν ένα μονοδιάστατο πρόβλημα (Κίνηση κυκλική γύρω από αυτά-είναι πρόβλημα ακόμα και τώρα χωρίς παρέμβαση + δε δικαιολογείται η κατοχή τόσο μεγάλων χώρων πρασίνου που τα χρειάζεται η πόλη τη στιγμή μάλιστα που είναι ανενεργά), θα πρέπει κανείς να προχωρήσει στην προσεκτική παρατήρηση των χρήσεων γης της περιοχής και της κυκλοφορίας που διαμορφώνεται γύρω της.

Χάρτης χρήσεων γης

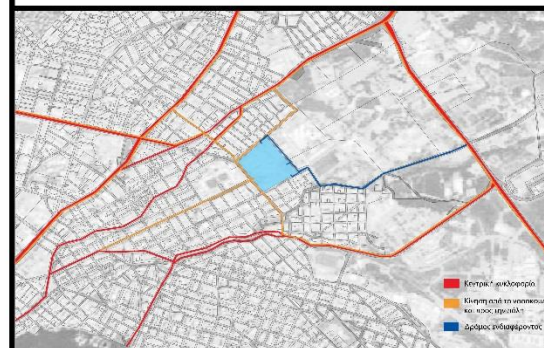
Χρήσεις γης από στρατιωτικούς και δημοσias τάξεως φορείς

Η νοσοκομειακή κυκλοφοριακή κάλυψη

Κυκλοφορία και δρόμος ενδιαφέροντος

Πινακίδα 2 : Παρούσα κατάσταση-Υπηρεσίες

Ερχόμενοι στη σημερινή κατάσταση και παρατηρώντας τους δύο χάρτες χρήσεων, μπορεί κανείς να εξάγει κυρίως δύο συμπεράσματα.

-Αρχικά ο παρατηρητής αντιλαμβάνεται πως οι χρήσεις που δόθηκαν με τα χρόνια όπως προαναφέραμε έδωσαν στον ευρύτερο χώρο του «Πάρκου» ένα στρατιωτικό και αστυνομικό χαρακτήρα που αργότερα ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο με την εγκατάσταση υπηρεσιών και υπουργείων που αφορούν την πληροφόρηση του κράτους και την προστασία του πολίτη (Υπουργείο Δικαιοσύνης, Κέντρο Υπηρεσίας Πληροφοριών – Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως, Γραφεία Αξιωματικών Αστυνομίας, Στρατιωτικές Υπηρεσίες – Παλιά στρατόπεδα γενικότερα)

-Το δεύτερο όμως συμπέρασμα που μπορεί να βγάλει κανείς, είναι πως στο χώρο βρίσκεται ένα τεράστιο κομμάτι εδάφους που είναι εγκλωβισμένο περιμετρικά από όλες τις παραπάνω λειτουργίες και ενώ το καθαρό άλσος στην περιοχή που μελετάμε αγγίζει ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου, στο κομμάτι με το λανθάνον δυναμικό δεν υπάρχει οργανωμένος χώρος πρασίνου και η λειτουργία του είναι αρκετά αμήχανη.

Το κομμάτι αυτό που παρουσιάζεται στο χάρτη χρήσεων ως «λανθάνον δυναμικό», επιλέγεται για την παρακάτω μελέτη της εργασίας καθώς φέρει αρκετές ελπίδες για τη δημιουργία ενός πυρήνα πρασίνου και πολιτισμικών δραστηριοτήτων που θα ενώσει τις περιμετρικές λειτουργίες όπου είναι αυτό αναγκαίο και θα δημιουργήσει μία ενιαία έκταση περιπάτου και ψυχαγωγίας για την εκτόνωση της γύρω περιοχής. Επιπροσθέτως με την σχεδιαστικά ήπια παρέμβαση που θα παρουσιαστεί παρακάτω, μας δίνεται η δυνατότητα να προσφέρουμε στο νοσοκομειακό συγκρότημα μία ταχύτερη έξοδο κυκλοφορίας για τα ασθενοφόρα που κινούνται στη δυτική πλευρά της περιοχής των νοσοκομείων αλλά και να διευκολύνουμε την επικοινωνία του συλλόγου της Φλόγας με το κτίριο απασχόλησης των παιδιών της, που επρόκειτο να παρουσιαστεί στη συνέχεια της διπλωματικής εργασίας και που μπορεί κανείς να διακρίνει σε αυτούς τους χάρτες τους υπάρχοντες ξενώνες του κτιρίου αλλά και το οικόπεδο το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για το χώρο απασχόλησης.

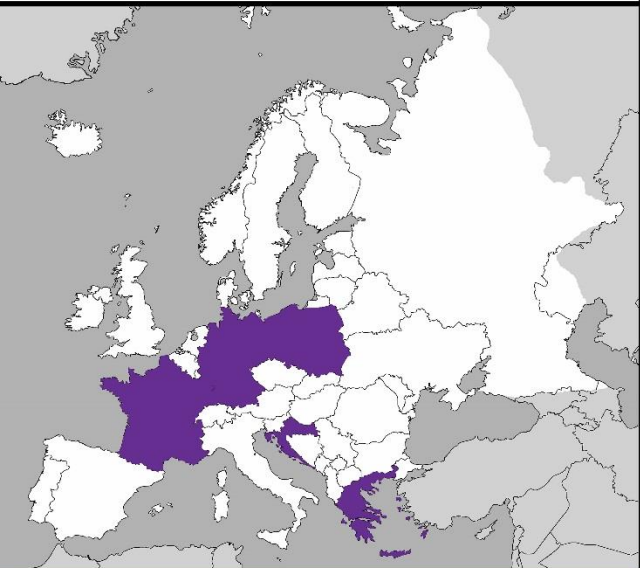
Στους επόμενους χάρτες παρουσιάζεται η κίνηση των ασθενοφόρων και των ιδιωτικών αυτοκινήτων που εξυπηρετούν τις ανάγκες των ασθενών. Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει στην παρούσα κατάσταση η κίνηση είναι αρκετά μονόπλευρη και το πάρκο ή ακριβέστερα το κομμάτι που μελετάμε προσφέρει τη μοναδική έξοδο προς τη Λεωφόρο Κατεχάκη και στη συνέχεια στην Ανατολική Αττική ή στην είσοδο της Αττικής Οδού. Ωστόσο, ακόμα και αυτός ο μοναδικός δρόμος που υπάρχει αυτή τη στιγμή περνάει μέσα από κατοικημένη περιοχή που αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα στάθμευσης με αποτέλεσμα να δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την γενικότερη κυκλοφορία και ακόμα και την κινητικότητα ενός ασθενοφόρου σε ώρα ανάγκης.

Τα στοιχεία ιστορικής μνήμης μας φανέρωσαν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώθηκε η σημερινή κατάσταση και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες επιτράπηκε σε ένα πολύ δυνατό φορέα, τις στρατιωτικές υπηρεσίες να καταλάβει και να διαμελίσει το χώρο. Οι σημερινές χρήσεις μας έδειξαν πως, αρκετά χρόνια μετά τον πόλεμο και την τότε δύναμη που είχε ο στρατός, η περιοχή αυτή διατήρησε το στρατιωτικό της χαρακτήρα και μάλιστα τον εξέλιξε, προσθέτοντας στα εδάφη της αστυνομικές λειτουργίες. Οι συγκεκριμένοι φορείς συνεχίζουν να κατέχουν αντισυνταγματικά την κυριαρχία των χώρων αυτών, καταλαμβάνοντας ένα τεράστιο χώρο πρασίνου που η πόλη της Αθήνας τόσο χρειάζεται. Ωστόσο τα προβλήματα δεν σταματούν εκεί, καθώς ο αυστηρός χαρακτήρας γύρω από το «πάρκο του στρατού» έχει εμφανώς αρχίσει να καταλαμβάνει και το ίδιο το πάρκο...

...Με αυτόν τον τρόπο συναντάμε τη δημιουργία μίας άβολης ή μάλλον ασφυκτικής ατμόσφαιρας ακόμα και στον πράσινο ελεύθερο χώρο γύρω από το πάρκο καθώς σε συνδυασμό με τις κάμερες που βρίσκονται στο χώρο λόγω της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών και του Υπουργείου Δικαιοσύνης, την απαγόρευση των φωτογραφιών και της ίδιας της κίνησης σε αρκετά σημεία, συναντάμε ακόμα και βαριά αστυνόμευση γύρω και μέσα στις λίγες αυτές εκτάσεις «ελεύθερου» πρασίνου.

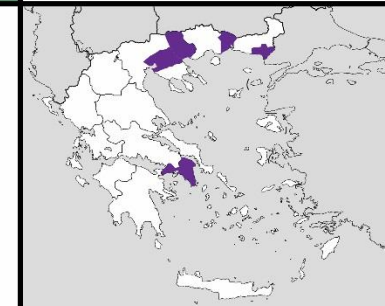
Όπως μπορεί να παρατηρήσει κανείς το θέμα της λειτουργίας του στρατοπέδου στην πόλη δεν είναι μονοδιάστατο γι αυτό και τίθεται το ζήτημα της επανάχρησης στρατοπέδων που φαίνεται να είναι μονόδρομος για την παρούσα κατάσταση.

Περιπτώσεις επανάχρησης στρατοπέδων στην Ευρώπη

- Η γειτονιά της Vauban στη Γερμανία	
- Τα πρώην στρατόπεδα Blandan στη Lyon της Γαλλίας	
- Τα 6 παλιά στρατόπεδα της πόλης Ojisek της Κροατίας	
- Τα παλιά γερμανικά στρατόπεδα συγκέντρωσης	
Natzweiler - Struthof στα βουνά Vosges στη Γαλλία	
Drancy στα βορειανατολικά προάστια του Παρισιού	
Dachau στη νότια Γερμανία	
Auschwitz I, Auschwitz-Birkenau και Auschwitz III-Monowitz στην Πολωνία.	

Η περίπτωση της Ελλάδας

Με το νομοθετικό πλαίσιο 2745/1999 ξεκινάει για πρώτη φορά στην Ελλάδα μια προσπάθεια για την επανάχρηση των παλαιών στρατοπέδων.

Αλεξανδρούπολη	
Σέρρες	
Θεσσαλονίκη	
Η Αθήνα, το Γουδί και οι προτάσεις για ένα Μητροπολιτικό σχεδιασμό	

Πινακίδα 3 : Πρόγραμμα επανάχρησης στρατοπέδων στο εξωτερικό και στην Ελλάδα.

Η πολεοδομική και παράλληλα χωρική εξέλιξη στην Ελλάδα ήταν πάντα σημαδεμένη από την αυθαίρετη δόμηση και από την όλο και μεγαλύτερη συγκέντρωση του αστικού ιστού γύρω από το ιστορικό της κέντρο. Μέσα σε αυτήν την εξέλιξη γύρω από τον πυρήνα της πόλης, συναντάμε μεγάλους χώρους πρασίνου που κατά την περίοδο του πολέμου είχαν παραχωρηθεί στις στρατιωτικές δυνάμεις για την εγκατάσταση στρατοπέδων σε αυτούς. Αυτό το φαινόμενο σε συνδυασμό με την αλλαγή του στρατιωτικού χάρτη της Ελλάδας είχε ως αποτέλεσμα την αποστρατικοποίηση κάποιων ελληνικών πόλεων και ταυτόχρονα των στρατοπέδων που ήταν εγκατεστημένα σε αυτές. Οι μεγάλες αυτές εκτάσεις πρασίνου, που κατά πλειοψηφία συνοδεύονται από πλούσια, ψηλά δέντρα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν νέους «πνεύμονες» πρασίνου στο ήδη επιβαρυνμένο αστικό ιστό με αποτέλεσμα να καλύψουν τις τεράστιες ελλείψεις της πόλης. Ωστόσο, παρόλα τα πλεονεκτήματα που φαίνεται να προσφέρει αυτό το σύστημα της επανάχρησης, κάποιος θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός με τις επεμβάσεις που πρόκειται να σχεδιάσει και υλοποιήσει καθώς το ιδιοκτησιακό καθεστώς του κάθε στρατοπέδου, έχει προκύψει μέσα από μία μακρόχρονη ιστορία, γεμάτη με μεταβιβάσεις και θεσμικές αλλαγές. Τα πλεονεκτήματα είναι μεγάλα αλλά και οι δυσκολίες ακόμα μεγαλύτερες αφού πρόκειται για μία πολύ λεπτή ισορροπία κινδύνων και ευκαιριών, δυνατοτήτων και αδυναμιών.

Η επανάχρηση των στρατοπέδων ξεκίνησε στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο ως μια προσπάθεια αναδιοργάνωσης του μητροπολιτικού χώρου και αναβάθμισης της ποιότητας της ζωής των κατοίκων ώστε αυτοί να απολαμβάνουν τον «πράσινο περίπατο» καθώς και αθλητικές και πολιτισμικές δραστηριότητες στους χώρους των παλιών στρατοπέδων που μπήκαν στο πρόγραμμα. Στο εξωτερικό, στο πλαίσιο της επανάχρησης και της ένταξης των παλιών αυτών χώρων, συναντάμε ακόμα και παλιά στρατόπεδα συγκέντρωσης με ιστορικό χαρακτήρα (*Struthof, Kl-Natzweiler, Drancy, Dachau, Auschwitz, Birkenau*) να παίρνουν τη μορφή μουσείων και χώρων περιπάτου και αναμνήσεων («*Η δίκη των έξι*»). Σημαντικά είναι ακόμα και τα κοινοτικά προγράμματα ανταλλαγής εμπειριών (ASCEND/REPAIR/F.A.T.E/ZALAEGERSZEG) τα οποία συγκεντρώνουν τα σχέδια και τις ευκαιρίες επανάχρησης ή ανάπλασης ορισμένων τόπων που έχουν τις προοπτικές για εξέλιξη και τα οποία αποτελούν σημαντική πηγή μελέτης και πληροφοριών.

Παραδείγματα επιτυχήμενης επανάχρησης στρατοπέδων στην Ευρώπη

Στην Ευρώπη συναντάμε 3 μεγάλα παραδείγματα ολοκληρωμένης πρότασης και ανάπλασης που έλαβαν μέρος μετά από συνεννόηση των αρμόδιων φορέων και του κράτους.

1) Η συνοικία **Vauban** είχε σχεδιαστεί για να φιλοξενήσει 5.000 κατοίκους και να παρέχει ταυτόχρονα και αρκετές θέσεις εργασίας. Βρίσκεται 4 χιλιόμετρα νότια του κέντρου της πόλης Freiburg στη Γερμανία. Το 1936 αναπτύσσεται στρατιωτική βάση στο χώρο αυτό και στη συνέχεια η περιοχή περνάει στις γαλλικές δυνάμεις κατοχής. Μετά τον πόλεμο η περιοχή περνάει και πάλι στο Γερμανικό κράτος, όμως αφήνεται να παρακμάσει και στο χώρο της εγκαθίστανται χίπις και αναρχικοί. Η κοινότητα του Vauban έδωσε μάχες με τις αρχές και δημιούργησε την ομάδα Vauban Forum η οποία διεκδικούσε τη βιώσιμη, με περιβαλλοντικές αξίες, επανάχρηση της περιοχής. Η προσπάθεια αυτή ήταν επιτυχής και ο στρατός εγκατέλειψε το χώρο το 1992 και η κατασκευή του οικισμού ξεκίνησε αμέσως. Τα περισσότερα επιμέρους οικόπεδα πωλήθηκαν με βάση κοινωνικά κριτήρια, στη συνέχεια σε ιδιώτες επιχειρηματίες και το τελευταίο κομμάτι αποδόθηκε για την εγκατάσταση φοιτητικών εστιών του Πανεπιστημίου Freiburg. Σήμερα η συνοικία αυτή αποτελεί πρότυπο σχεδιασμού και λειτουργίας αφού είναι σε μεγάλο ποσοστό ενεργειακά αυτόνομη και έχει ελάχιστη κυκλοφορία Ι.Χ οχημάτων. Η Vauban ξεκίνησε ως ένα στρατόπεδο χωρίς χρήση και πλέον φιλοξενεί κατοικίες, εκπαίδευση και χώρους περιπάτου.

2) Η Γαλλία αποτελεί ακόμα μία χώρα στην οποία έχει τεθεί σε εφαρμογή μια διαδικασία απόδοσης αρκετών στρατοπέδων της χώρας στις πόλεις και στους πολίτες της. Με αυτόν τον τρόπο το 2007, η εταιρία αναβάθμισης και αξιοποίησης του αστικού περιβάλλοντος της **Lyon-Grand Lyon** αποκτά τα πρώην στρατόπεδα **Blandan** στη Lyon, χώρος με συνολική έκταση 17 εκτάρια που στο εσωτερικό του βρίσκονται 40000 τετραγωνικά μέτρα διατηρητέων ιστορικών κτισμάτων. Η περιοχή βρίσκεται κοντά σε γειτονιές του κέντρου και εξυπηρετείται από τους μεγάλους οδικούς άξονες και τις αστικές συγκοινωνίες. Για ακόμα μία φορά εφαρμόστηκε μία συμμετοχική διαδικασία που εμπλέκει τις ενώσεις των κατοίκων και τα τοπικά συμβούλια της πόλης, στο σχεδιασμό και στη λήψη αποφάσεων, ακριβώς όπως συνέβη και στη Vauban. Το πρώτο στάδιο της επερχόμενης ανάπλασης, ξεκίνησε με τους συλλόγους της κοινότητας να καταγράφουν το νέα αποκτημένο χώρο και να παραθέτουν πληροφορίες για την υπάρχουσα κατάσταση. Οι σκέψεις που συγκεντρώθηκαν από αυτή τη μελέτη οδήγησαν στην κατάρτιση των ζητούμενων του διαγωνισμού για τη μελέτη του πάρκου που αναρτήθηκε στη συνέχεια.

3) Το τρίτο και τελευταίο παράδειγμα συναντάται στη χώρα της **Κροατίας**, στην πόλη **Osijek** που είναι μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της ανατολικής Κροατίας με πλούσια αγροτική οικονομία και με ορισμένες παλιές βιομηχανίες να παραμένουν στο χώρο της. Στην περίπτωση της Osijek, συναντάται κάτι αρκετά πρωτοφανές. Η παραχώρηση των εκτάσεων των 6 στρατοπέδων που βρίσκονται στην πόλη έγινε από το κράτος και τα εδάφη δόθηκαν στην Επαρχία και στο Πανεπιστήμιο χωρίς κανένα απολύτως αντάλλαγμα. Από αυτά τα 6 στρατόπεδα, ο χώρος του ενός αποδόθηκε στο πανεπιστήμιο της πόλης το οποίο κατασκεύασε καινούργια κτίρια σχολών για τους τομείς των Μαθηματικών, Φυσικής και Βιολογίας και φυσικά για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου «Campus». Το δεύτερο οικόπεδο των στρατοπέδων αποδόθηκε στο κέντρο τεχνολογικής ανάπτυξης του Osijek-TERA, ενώ ο σχεδιασμός για τις εκτάσεις του τρίτου στρατόπεδο βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η νομοθεσία και η επανάχρηση στρατοπέδων στην Ελλάδα.

Η ανάγκη για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών και τη δημιουργία πράσινων πνευμόνων για τις πόλεις σε συνδυασμό με τις αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, έθεσε σε εφαρμογή το πρόγραμμα απομάκρυνσης στρατοπέδων στον ελληνικό χώρο. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος έχει ξεκινήσει μια διαδικασία μεταβιβάσεων ακινήτων από Υ.ΕΘ.Α στην πόλη και αντιστρόφως. Το σύστημα αυτό παίρνει τη μορφή ανταλλαγής και για την εξυπηρέτηση και τη διευθέτηση αυτών των υποθέσεων, το 1999, με το νόμο 2745/1999 (ΦΕΚ 224 Α 27-10-1999), συστήνεται η «Υπηρεσία Αξιοποίησης και Μετεγκατάστασης Στρατοπέδων» , μια υπηρεσία που λειτουργεί με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια ώστε να μπορεί να συντομεύει τις διαδικασίες της «γραφειοκρατίας» στη χώρα μας . Ο νόμος αυτός όρισε και τη διαδικασία αξιοποίησης των εκτάσεων των πρώην στρατοπέδων.

Πως λειτουργεί ο νόμος-Ποιες υπηρεσίες εμπλέκονται ?

Στο πρόγραμμα αυτό συνεργάζονται δύο υπηρεσίες του κράτους και του στρατού. Ο νόμος ορίζει ένα πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ Υ.ΕΘ.Α (Υπουργείο Εθνικής Άμυνας) και ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Ενέργειας) και στη συνέχεια τα δύο υπουργεία δημιουργούν ένα πλάνο προσφορότερης αξιοποίησης των ακινήτων από τον Υ.ΕΘ.Α μέσω εκμίσθωσης, διεκδίκησης ανταλλαγμάτων από το δημόσιο, διαχείρισης των πόρων αλλά και κατάρτισης πλάνου για την πραγματοποίηση αυτής της «ανταλλαγής». Οι στόχοι πάντα είναι δύο, η βιώσιμη και συμφέρουσα για τον Υ.Ε.Θ.Α αξιοποίηση των ακινήτων αποτελεί το κύριο μέλημα για τον στρατιωτικό αυτό οργανισμό και η από την άλλη πλευρά η αναβάθμιση της τοπικής κοινωνίας και του αστικού περιβάλλοντος από παραμένει το κύριο μέλημα του Υ.ΠΕ.Κ.Α.

Ο νόμος προβλέπει ως ελάχιστο ποσοστό της αποδιδόμενης γης στην πόλη για κοινόχρηστους πράσινους χώρους και κοινωφελείς εξυπηρετήσεις το 50% της έκτασης του εκκενωμένου στρατοπέδου. Ως αντάλλαγμα για την απόδοση του στρατοπέδου από τον Υ.Ε.Θ.Α, το δημόσιο παραχωρεί χώρο στο ίδιο το στρατόπεδο ή σε άλλη έκταση που ανήκει σε αυτό ή σε νομικό πρόσωπο του δημοσίου ή και σε ιδιώτη αν δεν είναι δυνατή η επίτευξη συμφέρουσας ανταλλαγής με τους άλλους δυο παραπάνω τρόπους, ως πολεοδομημένη γη. Στη συνέχεια αναλαμβάνει τα ηνία ο Α.Ο.Ο.Α (Αυτόνομος Οικοδομικός Οργανισμός Αξιωματικών) όπου παραλαμβάνει τις εκτάσεις γης από το δημόσιο και έχει τη δυνατότητα να κατασκευάσει κατοικίες για να στεγάσει τα μέλη του σε αυτές είτε μπορεί να διαθέσει το 30% για επενδύσεις (Real-Estate policy).

Όπως μπορεί να παρατηρήσει κανείς το πρόγραμμα αυτό της επανάχρησης-μετεγκατάστασης των στρατοπέδων στη χώρα μας αντιμετωπίζεται απλά ως μία διαδικασία ανταλλαγών μεταξύ των δύο ενδιαφερόμενων φορέων του δημοσίου και το κράτος απλά ορίζει τους κανόνες για μία σωστή ανταλλαγή μεταξύ αυτών. Το πρόβλημα με όλη αυτήν την κατάσταση είναι πως δεν υπάρχει ιδιαίτερη μελέτη για τους όρους πολεοδόμησης και κανένα στρατηγικό πλάνο για τους στόχους για τις πόλεις. Σε αυτό το πλαίσιο, ο νόμος δε θεσπίζει απολύτως καμία κατεύθυνση ως προς τις νέες χρήσεις γης.

Η «σημειακή» αυτή αντιμετώπιση του προβλήματος της επανάχρησης ενισχύεται από ακόμα ένα φαινόμενο, ο βασικός φορέας που ορίζεται από το νόμο ως υπεύθυνος για τον προγραμματισμό, τη σχεδίαση και υλοποίηση του προγράμματος και που ορίζει τις σχετικές συζητήσεις με τη μετεγκατάσταση, είναι η Υ.Α.Μ.Σ, η οποία αποτελεί ένα φορέα προσκείμενο στον έναν από τους δύο διαπραγματευτές. Η Υ.Α.Μ.Σ (Υπηρεσία Αξιοποίησης και Μετεγκατάστασης Στρατοπέδων) είναι η προσωρινή υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που ιδρύθηκε με τον Ν.2745/99 και υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης (ΓΔΟΣΥ), του Υπουργείου Άμυνας. Όπως καταλαβαίνει κανείς η πλευρά των «στρατιωτικών» στις διαπραγματεύσεις ενισχύεται υπερβολικά καθώς ο ενδιαμέσος φορέας που ελέγχει τη διαδικασία υπάγεται στις στρατιωτικές υπηρεσίες του κράτους. Ωστόσο, η άλλη πλευρά, δεν εκπροσωπείται από κάποιον αντίστοιχο φορέα και επίσης δεν ορίζεται ο ρόλος των ειδικών επιστημόνων για την αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων.

Τέλος, το θεσμικό πλαίσιο δε φαίνεται να ορίζει τους νόμους με βάση τους οποίους θεωρείται έγκυρη η αρχική κυριότητα του Τ.Ε.Θ.Α. Οι στρατιωτικοί χώροι είναι σε πολλές περιπτώσεις περιουσία που περιήλθε στον Υ.ΕΘ.Α (με καθεστώς προσωρινής χρήσης) μέσα από μία πορεία μεταβιβάσεων ακόμα και στον τουρκικό στρατό, σε άλλους φορείς του δημοσίου ή τους δήμους. Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα η διαδικασία αυτών των μεταβιβάσεων έχει καταχωρηθεί και στο κτηματολόγιο. Ο νόμος 2745/1999 δεν ορίζει εάν τα αρχεία του κτηματολογίου υπερισχύουν του ιδρυτικού νόμου του Τ.ΕΘ.Α 4409/1929 βάσει του οποίου το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας διεκδικεί την κυριότητα των χώρων αυτών. Η επαλληλία αυτή των νόμων δημιουργεί ένα ασαφές ιδιοκτησιακό καθεστώς βάσει του οποίου η αξιοποίηση των εκτάσεων στρατωνισμού περνά πρώτα από έναν κύκλο διεκδικήσεων ανάμεσα στους προαναφερθέντες φορείς.

Τα αποτελέσματα της «αστοχίας» του θεσμικού πλαισίου διαφαίνονται στα παραδείγματα επανάχρησης που έχει να επιδείξει ο ελλαδικός χώρος. Ωστόσο, στον κυρίως βόρειο ελλαδικό χώρο υπάρχουν και ορισμένες εξαιρέσεις που είναι άξιες αναφοράς.

Περιπτώσεις «προσπάθειας» για επανάχρηση στην Ελλάδα

-Το στρατόπεδο Παρμενίων στην Αλεξανδρούπολη

Το 2003 παραδόθηκε η προσωρινή χρήση του στρατοπέδου Παρμενίωνα από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και παραχωρήθηκαν 135.597 τ.μ. του στρατοπέδου αυτού για την κατασκευή ενός πάρκου που θα βρισκόταν μέσα στην πόλη και θα δημιουργούσε την ιδανική εκτόνωση του αστικού ιστού. Στη συνέχεια ολοκληρώθηκαν οι όροι για την ανταλλαγή με τη συμφωνία για απόδοση 50% της παραδοτέας έκτασης στον Α.Ο.Ο.Α και ξεκίνησε ο σχεδιασμός του πάρκου. Ωστόσο, το 2008 το Υ.ΕΘ.Α ακύρωσε τη σύμβαση παράδοσης προσωρινής χρήσης του στρατοπέδου και ο Δήμος έπρεπε να ξεκινήσει και πάλι τις συζητήσεις και τις διαδικασίες διεκδίκησης του στρατοπέδου το 2010. Μετά από τέσσερα χρόνια το πάρκο ακόμα δεν έχει κατασκευασθεί αφού είναι εμφανές πως το Υ.ΕΘ.Α, χρησιμοποιώντας τη δύναμη του, ακυρώνει άμεσα τις διαδικασίες όποτε κρίνει πως μία συμφωνία δεν το συμφέρει με όρους Real Estate.

-Τα στρατόπεδα της πόλη των Σερρών

Στις Σέρρες συναντάται ακόμα μία περίπτωση προσπάθειας επανάχρησης ορισμένων στρατοπέδων που όμως κατέληξε για ακόμα μία φορά σε ξεπούλημα γης. Το 2006 ξεκινάει μία προσπάθεια για την ανάκτηση των χώρων των εκκενωμένων στρατοπέδων Κολοκοτρώνη, Παπαλουκά και Εμμανουήλ Παπά. Στην περίπτωση της πόλης των Σερρών, αυτοί οι χώροι ιδιοκτησιακά δεν ανήκαν στο Υ.ΕΘ.Α αλλά είχαν δοθεί σε διάφορους δημόσιους φορείς από την περίοδο της τουρκοκρατίας έως και σήμερα. Τα οικόπεδα αυτά είχαν παραχωρηθεί στο Υ.ΕΘ.Α για χρήση ορισμένου καιρού. Παρόλο που το ιδιοκτησιακό καθεστώς ήταν ξεκάθαρο, το Υ.ΕΘ.Α βάσει του νόμου 2745/1999 διεκδίκησε το 50% της έκτασης που παραχωρεί στο δημόσιο. Στη συνέχεια η τοπική αυτοδιοίκηση επισφράγισε συμφωνίες με το Υ.ΕΘ.Α και χωρίς να υπάρξει κανένας έλεγχος, αποδόθηκε γη στο υπουργείο και μάλιστα στην κοντινότερη περιοχή επέκτασης της πόλης...

...Μέσα από όλα αυτά μπορεί να καταλάβει κανείς τη δύναμη των πολιτικών και στρατιωτικών συμφωνιών που φαίνεται να καταστρέφουν τη στρατηγική και πράσινη ανάπτυξη της πόλης. Στην περίπτωση της πόλης των Σερρών, οκτώ χρόνια μετά επικυρώνεται και με ΦΕΚ η τοποθέτηση κέντρου ανεξάρτησης, κέντρου κακοποιημένης γυναίκας, παιδικών σταθμών και διαφόρων λειτουργιών που δεν έχουν καμία συνοχή μεταξύ τους και τοποθετούνται αόριστα μέσα στο χώρο, κυρίως όπως καταλαβαίνει κανείς για τα «μάτια του κόσμου».

-Τα στρατόπεδα στη Θεσσαλονίκη

Η Θεσσαλονίκη είναι ίσως το μεγαλύτερο παράδειγμα πόλης στο οποίο συναντάμε αρκετά στρατόπεδα και μεγάλων εκτάσεων τα οποία θα μπορούσαν με τη σωστή χρήση του προγράμματος της επανάχρησης, να δημιουργήσουν μερικούς πράσινους άξονες στην πόλη που τόσο φαίνεται να χρειάζεται. Πιο συγκεκριμένα, τα στρατόπεδα της πόλης στα οποία θα μπορούσε να γίνει τέτοια επέμβαση είναι τα εξής:

- Το στρατόπεδο Καρατάσου στα όρια Πολίχνης – Ευκαρπίας (560 στρέμματα).
- Το στρατόπεδο Κόδρα στην περιοχή Καραμπουρνάκη στην Καλαμαριά (450 στρέμματα).
- Το στρατόπεδο Παύλου Μελά στη Σταυρούπολη (363 στρέμματα).
- Το στρατόπεδο του μεγάλου Αλεξάνδρου στους Αμπελόκηπους (190 στρέμματα).
- Το στρατόπεδο Ζιάκα στο Ελευθέριο-Κορδελιό (124 στρέμματα).

Όλες αυτές οι εκτάσεις των στρατοπέδων αποτελούν την τελευταία ευκαιρία που θα έχει η πόλη της Θεσσαλονίκης για να δημιουργήσει μητροπολιτικά πάρκα και πράσινους χώρους γενικότερα. Εάν αυτοί οι χώροι δεν ενταχθούν σε έναν ενιαίο σχεδιασμό, το αποτέλεσμα θα είναι καταστροφικό αφού όπως είδαμε και στα προηγούμενα παραδείγματα, είναι πολύ εύκολο μέσα από συμφωνίες «κάτω από το τραπέζι» ,μεταξύ πολιτικών και στρατιωτικών ηγεσιών, να περάσουν αυτά τα πράσινα οικόπεδα σε «δημοπρασίες» με όρους Real Estate, είτε να οικοπεδοποιηθούν και εν μέρει να απορροφήσουν κάποιες λειτουργίες από τον ιστό της πόλης, κάτι που πάλι δε θα βοηθούσε σε αυτήν την κατάσταση.

Αξίζει να αναφερθεί ως παράδειγμα, για να αντιληφθεί κανείς πόσο εύκολα μπορούν οι χώροι αυτοί να χρησιμοποιηθούν για την απορρόφηση λειτουργιών, η πρόταση που έχει πραγματοποιηθεί για το σχεδιασμό της νέας Πολυτεχνειούπολης. Τα τελευταία χρόνια δόθηκε η έγκριση από την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου για παραχώρηση αρκετών στρεμμάτων για την κατασκευή του «campus» της Πολυτεχνικής σχολής και του Πανεπιστημίου Ιατρικής στο χώρο του παλιού στρατοπέδου στην Πολίχνη. Εάν μία τέτοια κατασκευή πραγματοποιηθεί, παρόλο που δεν θα γίνει ολοκληρωτική οικοπεδοποίηση, στο χώρο θα κατασκευαστεί ένα πλήθος κτιρίων (μπορεί κανείς μόνο να φανταστεί τον αριθμό των κτιρίων που χρειάζεται μία δεύτερη Πολυτεχνειούπολη και μία ακόμα σχολή για να λειτουργήσει) , χώροι υπόγειας στάθμευσης και γενικότερα ο χώρος θα πάρει διάφορες λειτουργίες και δεν θα αποτελέσει ένα καθαρό πράσινο πνεύμονα για την πόλη.

Όπως είδαμε λοιπόν από τις πληροφορίες της πινακίδας αυτής, η επανάχρηση των στρατοπέδων είναι ένα πολύ σημαντικό πρόγραμμα και μπορεί να δώσει στην πόλη σημαντικά μεγέθη πράσινων χώρων που δεν θα μπορούσαν να δημιουργηθούν διαφορετικά παρά μόνο με κατεδάφιση ολόκληρων οικοδομικών τετραγώνων, κάτι που δεν πρέπει ούτε επρόκειτο να συμβεί. Σε ορισμένα μέρη του εξωτερικού έχει πραγματοποιηθεί επιτυχώς αυτή η διαδικασία ενώ στην Ελλάδα ακόμα δεν έχει συμβεί κάτι τέτοιο. Ωστόσο πριν λίγα χρόνια μία μεγάλη έρευνα για το χώρο του Γουδιού στην Αθήνα έφτασε πολύ κοντά στο να πραγματοποιηθεί και ακόμα συζητάτε η υλοποίησή της. Η πρόταση αυτή που δόθηκε από το Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος της σχολής μας, φανερώνει αφενός την ανάγκη για ένα καθολικό σχεδιασμό ενός χώρου που θα δώσει ένα νέο πράσινο πνεύμονα στην πόλη της Αθήνας που τόσο χρειάζεται και αφετέρου τη σημασία του χώρου αυτού που επιλέχτηκε σε αυτή τη διπλωματική για παρέμβαση και διαχείριση.

Πινακίδα 4 : Πρόταση ΕΜΠ/Πανεπιστημίου Θράκης για Μητροπολιτικό Πάρκο στο Γουδί.

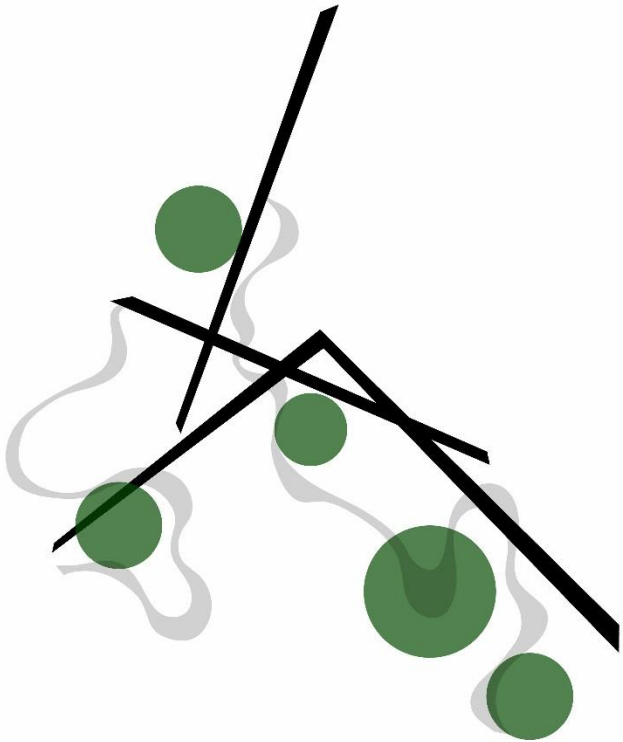
Εδώ και χρόνια συζητιέται ο σχεδιασμός ενός τέτοιου «Masterplan» και έχει γίνει και επίσημη πρόταση σχεδιασμού από τη σχολή μας με επικεφαλή τον κύριο Μπελαβίλα. Η πρόταση αυτή έχει ως στόχο της δημιουργία ενός νέου μεγάλου πνεύμονα πρασίνου στην πόλη της Αθήνας με τη διασύνδεση και την ενοποίηση των χώρων του πάρκου με τους μεγάλους χώρους πρασίνου της πόλης (όπως είδαμε και στην πινακίδα 0), την αξιοποίηση των παλιών στρατοπέδων που βρίσκονται στο χώρο, την διευθέτηση της κυκλοφορίας περιμετρικά του πάρκου για την προστασία του χαρακτήρα του, την ανάδειξη του Ιλισού και γενικότερα τη δημιουργία ενός χώρου χαλάρωσης, βόλτας, ηρεμίας και πολιτισμού που όμως θα βρίσκονται σε έναν ενιαίο χώρο πρασίνου και όχι σε διάφορα μικρά κομμάτια σχεδιασμού λόγω κατατμήσεων και συμφερόντων. Η επέμβαση αυτή θα έχει χαρακτήρα μητροπολιτικού πάρκου.

Στη μελέτη αυτή καθώς και στην πρόταση του Πανεπιστημίου Θράκης, παρουσιάζεται ένα πολύ συγκεκριμένο κομμάτι γης ως πυρήνας για τη σύνθεση αυτής της πρότασης. Το κομμάτι γης που αναφέραμε ως «κλανθάνον δυναμικό» στους χάρτες χρήσεων προηγουμένως καταλαμβάνει ένα 18% της έκτασης της «στρατιωτικής πόλης Γουδί» και έρχεται δεύτερο μετά τις υπηρεσίες υγείας στο χώρο. Παρατηρώντας και τα υπόλοιπα στατιστικά στοιχεία από την πρόταση της σχολής μας (2% άλσος κτλ), μπορεί κάποιος να αντιληφθεί το πόσο σημαντικό είναι αυτός ο «συνδεδετικός» χώρος. Το Πανεπιστήμιο Θράκης, το οποίο παρέδωσε μία πιο πρόσφατη πρόταση για έναν μητροπολιτικό σχεδιασμό στο Γουδί (Β φάση το Νοέμβρη του 2011), βασίζεται πάνω στα σχέδια του ΕΜΠ και ενώ προχωράει σε κάποιες διαφοροποιήσεις στο σχεδιασμό, χρησιμοποιεί και αυτό, το κομμάτι που αναφέραμε ως «κλανθάνον δυναμικό» ως πυρήνα της σύνθεσης του.

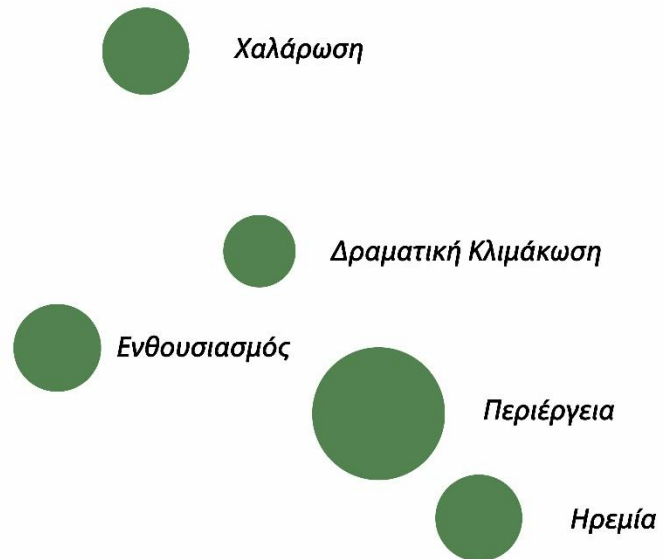
Ωστόσο στην παρούσα οικονομική αλλά και στην πολιτική κατάσταση ένας τέτοιος σχεδιασμός φαίνεται πως είναι αδύνατον να πραγματοποιηθεί. Σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν χρήματα, ακόμα και μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης αλλά και όπως έχει δείξει και η Ελλαδική εμπειρία πολλές φορές οι ασυμφωνίες και τα συμφέροντα του κάθε φορέα φαίνεται να καταστρέφουν τον όποιο καθολικό σχεδιασμό επρόκειτο να γίνει. Γι αυτό προτείνεται μία ήπια μορφής παρέμβαση με κύριο στοιχείο τη φύτευση που έρχεται για προλάβει να σώσει τη μικρή αλλά πολύ σημαντική έκταση που έχει παραμείνει, προτού καταληφθεί και αυτή από το πλήθος των δυνατών φορέων που την περιβάλλουν.

Επιπροσθέτως, το σημαντικό στοιχείο σε αυτήν την ήπια παρέμβαση είναι πως δεν ακυρώνει το σχεδιασμό του πολύ αναγκαίου μητροπολιτικού πάρκου στο μέλλον, καθώς μπορεί πολύ εύκολα να ενταχθεί μέσα σε αυτό αφού δεν επεμβαίνει σε οποιαδήποτε λειτουργία, απλά προσπαθεί στην ουσία να του δώσει τον απαιτούμενο χρόνο που χρειάζεται, έως ότου η οικονομικοπολιτική κατάσταση ωριμάσει και είναι έτοιμη για να προχωρήσει με το «Masterplan» σχεδιασμό που έχει προταθεί από τη σχολή του ΕΜΠ.

Από το πάρκο στρατού στο πάρκο παιδιού

Η πορεία των "συναισθημάτων"

Είδη δέντρων και Φύτευση

Φίκος Ροδίτικος

Κατάλη

Κερασιά

Σφένδαμος

Χλοοτάπητας

ΚΑΤΟΨΗ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:2000

ΚΑΤΟΨΗ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

Πινακίδα 5 : Πάρκο Παιδιών

Μετά την έρευνα και την ανάλυση της περιοχής αλλά και τη δικαιολογημένη επιλογή του συγκεκριμένου χώρου επέμβασης καθώς δεν είναι ένας τυχαίος χώρος αλλά ένας χώρος προβλήματος γης που διαλέγω να επιτεθώ σε αυτόν σκόπιμα για να λύσω τα προβλήματα του, ξεκίνησε ο σχεδιασμός του πάρκου με βάση την παρέμβαση ήπιας μορφής, χωρίς κατασκευές και βαριές οικοδομικές επεμβάσεις και θέτοντας ως κύριο στόχο τη δημιουργία μιας πράσινης αυλής για τα νοσοκομεία των παιδιών στο Γουδί αλλά και για το σύλλογο της Φλόγας. Ο στόχος μου πέρα από το να δημιουργήσω μία πράσινη αυλή για τα νοσοκομεία των παιδιών, είναι ο κάθε επισκέπτης και περιπατητής του πάρκου να βιώνει σε κάθε στάδιο της πορείας του ευχάριστες εναλλαγές συναισθημάτων. Με βάση το σκεπτικό αυτό των ***Emotion Points*** τέθηκαν οι βασικές αρχές σχεδιασμού και ξεκίνησαν οι σκέψεις να μεταφέρονται στο χαρτί.

Βασικές Συνθετικές Αρχές :

1) Αρχικά στο χώρο ανιχνεύω τον ήδη υπάρχοντα **πεζόδρομο** και παρατηρώ και αναγνωρίζω πως κατά μήκος αυτού, δημιουργούνται ποιότητες αναψυχής και βόλτας καθώς είναι το κύριο σημείο που επισκέπτεται ο κόσμος αφού είναι η μόνη ασφαλής και δομημένη περασιά πορείας. Με βάση αυτή την πορεία διαμορφώνω **αυστηρές χαράξεις** διαδρομής που περνάνε από κομβικά σημεία και έτσι δημιουργώ το πρώτο layer πορειών στο πάρκο. Έτσι δημιουργείται ένα πλέγμα κίνησης που δημιουργεί την κύρια είσοδο του πάρκου από την πλευρά της Κατεχάκης στο ύψος της Εθνικής Γλυπτοθήκης και στη συνέχεια τις δευτερεύουσες εισόδους από τη Λεωφόρο Μεσογείων στο ύψος της Χωροφυλακής και απέναντι από το νοσοκομείο Ερρίκος Ντυνάν καθώς και από την πλευρά του νοσοκομείου Παίδων και του οικοπέδου που επιλέχθηκε για το κέντρο απασχόλησης των παιδιών της «Φλόγας». Τέλος δημιουργείται σύνδεση με το ήδη υπάρχον «άλσος των αθανάτων» και η πορεία στο συγκεκριμένο κομμάτι δημιουργεί και μία ακόμα είσοδο στο πάρκο μας από το νοτιοδυτικό κομμάτι που αγγίζει το δρόμο ενδιαφέροντος που προαναφέραμε.

2) Με τη δημιουργία αυτών των αυστηρών διαδρομών στο χώρο και «πατώντας» στις ορισμένες ήδη υπάρχουσες ποιότητες και δραστηριότητες που συναντώνται εκεί, ανιχνεύω πως δημιουργούνται δύο κέντρα στο πάρκο ή αλλιώς δύο «καρδιές». Οι δύο αυτές καρδιές έχουν ωστόσο διαφορετικές ποιότητες.

-**Η κάτω καρδιά-πλατεία** ανιχνεύεται και σχεδιάζεται στο κομβικό σημείο των αυστηρών χαράξεων και περιτριγυρίζεται από δύο γήπεδα, το θέατρο του Badminton, τα κτίρια της Εθνικής Γλυπτοθήκης και τον κήπο με τα εκθέματα αυτής, καθώς και από τον πρώτο και βασικό πεζόδρομο που ανιχνεύτηκε στον οποίο κατά μήκος του συναντάμε την καφετέρια του πάρκου καθώς και ένα παιδότοπο. Όπως μπορεί να καταλάβει κανείς λοιπόν η καρδιά-πλατεία αυτή «φωνάζει» τον κόσμο να συγκεντρωθεί σε αυτήν και αποτελεί σημείο συνάντησης της ροής των κινήσεων και δραστηριοτήτων.

-**Η πάνω καρδιά-πλατεία** εντοπίζεται στο βορειοδυτικό κομμάτι του πάρκου και σε αρκετά κοντινή απόσταση από την πρώτη πλατεία. Ο χώρος αυτός είναι το πρώτο πράγμα που συναντάει ο επισκέπτης που εισέρχεται από τη Λεωφόρο Μεσογείων και από την είσοδο που βρίσκεται δίπλα στο κτίριο της παλιάς Χωροφυλακής, του Υπουργείου Δικαιοσύνης καθώς και της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου, Σε αντίθεση με την κάτω καρδιά που συγκεντρώνει τις κινήσεις και βρίσκεται σε κομβικό σημείο των δραστηριοτήτων στο πάρκο οπότε και συγκεντρώνει τον περισσότερο κόσμο των επισκεπτών, η πάνω καρδιά δημιουργεί διαφορετικές ποιότητες αλλά και αισθήσεις σε αυτόν που την επισκέπτεται.

3) Στη συνέχεια του σχεδιασμού και έχοντας τοποθετήσει τις βασικές διαδρομές, έχοντας δημιουργήσει εισόδους και πυρήνες κίνησης, σχεδιάζονται στο χώρο οι ρομαντικές διαδρομές που προσφέρουν μία καλύτερη και πιο χαλαρή εξερεύνηση του πάρκου αλλά και των επιμέρους σημείων του. Αυτές οι διαδρομές δημιουργούνται κυρίως για τους ανθρώπους που θέλουν να έρθουν επαφή με τη φύση, να κάνουν ποδήλατο, να βγάλουν βόλτα τα κατοικίδια τους ή απλά να απολαύσουν την ηρεμία μακριά από τους αυστηρές πορείες κίνησης που ενδεχομένως να συγκεντρώσουν λίγο περισσότερο κόσμο από το επιθυμητό για κάποιο που αναζητά την απόλυτη χαλάρωση.

4) Στο επόμενο κομμάτι του γενικού σχεδιασμού τοποθετούνται τα μεγάλα πρανή εδάφους τα οποία άλλοτε κόβουν τη θέα και την κίνηση και άλλοτε την επιτρέπουν και την αναβαθμίζουν. Όπως θα δούμε αναλυτικότερα στη συνέχεια με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται δικλείδες ασφαλείας για την ιδιωτικότητα και την παθητική προστασία για την πλευρά των νοσοκομείων των παιδιών. Τα πρανή αυτά όπως φαίνεται εισχωρούν ακόμα και μέσα στο οικοδομικό τετράγωνο των νοσοκομείων και είναι αυτά τα οποία δημιουργούν με τη μορφή τους και το ίδιο το κτίριο απασχόλησης για τα παιδιά της Φλόγας. Το πράσινο και το πάρκο έχουν πλέον γίνει ένα με το «πάρκο του παιδιού».

5) Τελευταίο στο επίπεδο σχεδιασμού συναντάμε τη φύτευση που εάν και λόγω των θεάσεων και της κίνησης είχε μελετηθεί και νωρίτερα, καθώς τα «υλικά» με τα οποία κατασκευάζουμε ένα πάρκο είναι το ίδιο το «πράσινο», σε αυτό το στάδιο ερχόμαστε να τοποθετήσουμε έμπρακτα τις σκέψεις μας πάνω στο χώρο σχεδιασμού. Διακρίνουμε **πέντε είδη φύτευσης** : Τις περασιές πρασίνου πάνω στις πορείες των αυστηρών διαδρομών του πάρκου, τη βαριά και πυκνή φύτευση που εντοπίζεται πάνω στα πρανή και δημιουργεί ένα είδος «σκέπαστρου» πάνω από αυτά, την «κόκκινη φύτευση» με τους σφενδάμους να οριοθετούν το πάρκο με ορθοκανονικό κήρυκο που ο ίδιος ξεκινάει από τα κτίρια της γλυπτοθήκης, τις λίγες κερασιές στις πορείες των κυβόλιθων που επισημαίνουν τις εισόδους σε ορισμένα μέρη και τέλος συναντάμε τις λοιπές διαμορφώσεις πρασίνου με φυτεύσεις ελαφρύτερων ειδών πρασίνου για διακόσμηση και συμπλήρωση των πορειών και των ενδιάμεσων μικρών χώρων. Προτείνεται η τοποθέτηση των παρακάτω δέντρων και φυτών με βάση τις ιδιότητες του καθενός:

- **Φίκος Ροδίτικος** : Δένδρο αειθαλές με ανάπτυξη σχετικά γρήγορη και ομοιόμορφη(σφαιρική). Έχει φύλλα δερματώδη, γυαλιστερά, σε φωτεινό πράσινο χρώμα. Είναι ευαίσθητο στο ψύχος(θέλει ήπια κλίματα), προτιμά εδάφη γόνιμα και καλά στραγγιζόμενα. Μπορεί εύκολα να διαμορφωθεί σε θάμνο ή μικρό δενδρύλλιο με το κατάλληλο κλάδεμα. Από τα ιδανικότερα φυτά για ασβεστώδη εδάφη και παραθαλάσσιες περιοχές. Μεγαλώνοντας δημιουργεί όμορφη και παχιά σκιά.

- **Κατάληψη :** Φυλλοβόλο δέντρο, γρήγορης ανάπτυξης, με τελικό ύψος έως 15 m, με εντυπωσιακή, συμμετρική κόμη και μεγάλα, καρδιόσχημα, χνουδωτά φύλλα. Ανθίζει νωρίς το Καλοκαίρι με άνθη πανέμορφα, υπόλευκα, με κίτρινες κηλίδες και κόκκινο εσωτερικό. Προτιμά θέσεις φύτευσης απάνεμες και ηλιόλουστες, εδάφη γόνιμα και με καλή αποστράγγιση. Μεγαλώνοντας δημιουργεί ελαφριά σκιά το Καλοκαίρι ενώ χρειάζεται αυστηρό κλάδεμα κάθε Χειμώνα, μετά την πτώση των φύλλων. Χρησιμοποιείται πολύ συχνά σε φυτεύσεις στα πεζοδρόμια σε αντικατάσταση της μουριάς.

- **Κερασιά :** Καλλωπιστικό φυλλοβόλο δέντρο, γρήγορης ανάπτυξης, με τελικό ύψος 10m και εντυπωσιακά διπλά ροζ άνθη, που εμφανίζονται νωρίς την Άνοιξη, πριν από τα φύλλα. Ανθεκτικό στο ψύχος, στα εδάφη κακής ποιότητας και στην μολυσμένη ατμόσφαιρα των μεγαλουπόλεων.

- **Σφένδαμος :** Φυλλοβόλο δέντρο, γρήγορης ανάπτυξης με ύψος έως 10m, και φύλλα που το Φθινόπωρο παίρνουν αποχρώσεις του κόκκινου, πράσινου-ροζ κίτρινου-πράσινου ή λευκοπράσινου, ανάλογα με την ποικιλία. Πολύ ανθεκτικό στο ψύχος και τους ανέμους, προτιμά εδάφη γόνιμα και ελαφρά όξινα. Με καλό πότισμα και λίπασμα το καλοκαίρι πετυχαίνουμε εντυπωσιακή ανάπτυξη. Υπάρχουν ποικιλίες όπου η νέα βλάστηση είναι κόκκινη η πρασινοκίτρινη και δημιουργούν μια όμορφη αντίθεση όταν φυτεύεται μέσα σε χλοοτάπητα.

- **Χλοοτάπητας :** Χλοοτάπητας εξαιρετικά εύρωστος, σκουροπράσινος, λεπτόφυλλος, με δυνατότητα ανάπτυξης σε εδάφη κακής ποιότητας, ακόμη και δίπλα στην θάλασσα. Κύρια χαρακτηριστικά του είναι η αντοχή στο πότισμα με νερό υφάλμυρο, μη πόσιμο ή προερχόμενο από βιολογικό καθαρισμό, οι ανάγκες του για λιγότερα κουρέματα, καθώς και οι μειωμένες απαιτήσεις του, σε ποσότητα νερού και σε λιπάσματα. Κατά την καλοκαιρινή περίοδο υπάρχει δυνατότητα ποτίσματος ανά 3 μέρες και την χειμερινή ανά 7 μέρες, με αποτέλεσμα οικονομία κατά 50% στα έξοδα συντήρησης του χλοοτάπητα από το δεύτερο χρόνο και μετά. Είναι θερμόφυλλο είδος και πέφτει σε λήθαργο τον χειμώνα χωρίς όμως να κιτρινίζει πολύ.

Αναλυτικότερα – Τα 4 τεταρτημόρια γης

-Κάτω Δεξιά Κομμάτι :

1) Στο κάτω δεξί κομμάτι έχει αναγνωριστεί και υποστεί ομαλοποίηση ο ήδη υπάρχον πεζόδρομος που δημιουργεί πλέον την κύρια είσοδο του πάρκου από την πλευρά της Κατεχάκης και οδηγεί τους ανθρώπους στην καφετέρια του πάρκου καθώς και στον παιδότοπο όπως συμβαίνει και σήμερα. Η αυστηρή αυτή διαδρομή στην πρώτη της διασταύρωση με την επόμενη χάραξη δρόμου, οδηγεί τον επισκέπτη στο να καταλήξει στην προαναφερθείσα καφετέρια του πάρκου. Η διαδρομή αυτή επίσης καταλήγει στην πρώτη και κεντρικότερη «καρδιά - πλατεία» του πάρκου και επιπλέον περνάει δίπλα από την Εθνική Γλυπτοθήκη και προδιαθέτει τον επισκέπτη να κατευθυνθεί προς τον κήπο με τα εκθέματα αυτής.

2) Στη συνέχεια σχεδιάζεται ρομαντική διαδρομή η οποία παραλαμβάνει την κίνηση από την αυστηρή διαδρομή αφού ο επισκέπτης έχει προσχωρήσει μέσα στο πάρκο και τον κατευθύνει προς τη γλυπτοθήκη καθώς και την πρώτη κεντρική πλατεία και το θέατρο του Badminton. Η ρομαντική αυτή διαδρομή ξεκινάει από το δρόμο ενδιαφέροντος(στη συνέχεια της «λεωφόρου Γεωργίου Παπανδρέου») όπου και φαρδαίνει (η ρομαντική διαδρομή φαρδαίνει όποτε συναντάται κάποια λειτουργία ή κάποιος χώρος με συγκεκριμένη χρήση), δημιουργώντας μία πλατεία μπροστά από το παλιό αρτοποιείο, τη στιγμή που αυτό προτείνεται για επανάχρηση με πολιτισμικές λειτουργίες. Στην αυλή του αρτοποιείου γίνονται ακόμα και σήμερα καλλιτεχνικές διοργανώσεις και πριν λίγο καιρό πραγματοποιήθηκε η έκθεση «σχέδιο σωτηρίας» με φωτογραφίες από την εποχή της περιόδου της φυματίωσης και της νοσηλείας των ανθρώπων στο εν λειτουργία τότε Φθισιατρείο.

3) Δημιουργούνται χαράξεις από την πλευρά του πεζοδρόμου και της λεωφόρου Κατεχάκης που εισάγουν τον περιπατητή που έρχεται από τις παρακάτω στάσεις των λεωφορείων και από τον υπόγειο σιδηρόδρομο, στο πάρκο των παιδιών. Το κομμάτι αυτό της εισόδου διαμορφώνεται με μικρά τούβλα στο δάπεδο και τοποθετούνται κερασιές που με το χρώμα τους τραβάνε τα βλέμματα και προσκαλούν τον επισκέπτη να εξερευνήσει το πάρκο. Επίσης τοποθετείται ένα περίπτερο πληροφοριών αφού αυτή η είσοδος πρόκειται για τη μεγαλύτερη του πάρκου. Το έδαφος που προαναφέρθηκε πριν με την τούβλινη υφή αναπαράγεται σε διάφορα σημεία του πάρκου και ορίζει τα κεντρικά σημεία ενδιαφέροντος στο χώρο. Ακόμα και οι κερασιές όπως θα δούμε, τοποθετούνται και σε διάφορα άλλα σημεία και οριοθετούν την είσοδο στο πάρκο και σε χώρους.

4) Επιπροσθέτως κατασκευάζονται στεγασμένοι υπαίθριου χώροι για προστατευμένη κυκλοφορία μεταξύ των κτιρίων στους χώρους της γλυπτοθήκης αλλά και σε άλλα κτίρια.

5) Πεζοδρομείται ολοκληρωτικά ο δρόμος που διατηρούμε.

6) Δημιουργείται πρανές εδάφους με πυκνή φύτευση στο πάνω μέρος του και με πλάτη γυρισμένη προς το κομμάτι του Κέντρου Υπηρεσίας Πληροφοριών και το Υπουργείο Τάξης και με την βατή του κλίση από τα σημεία της διαδρομής, καφετέριας και παιδότοπου για λόγους προστασίας. Το πρανές διχοτομείται ώστε να διατηρηθεί το μνημείο για τους πεσόντες στην Κύπρο και δημιουργείται μία μικρή διαμόρφωση δευτερεύουσας εισόδου που απευθύνεται κυρίως στο μνημείο αυτό.

7) Πίσω από το πρανές και σε μεγάλο πλάτος κατασκευάζεται φράχτης μεταλλικός με υψηλή φύτευση που θα απομονώνει τόσο σε κυκλοφορία όσο και σε θέαση το πάνω δεξί κομμάτι το οποίο έχει αυστηρές αστυνομικές – κυβερνητικές χρήσεις χωρίς όμως να δημιουργείτε κάποια βαριά κατασκευή (= ήπια παρέμβαση).

-Πάνω Δεξιά Κομμάτι :

- 1) Με τη συνέχιση του φράχτη απομονώνονται οι υπηρεσίες που καταλαμβάνουν το πάνω δεξί κομμάτι (Κ.Υ.Π. , Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Κτίρια της ΕΡΤ , Σχολή Αστυνομίας κτλ).
- 2) Κατά μήκος του φράχτη δημιουργείται ένας πεζόδρομος που ενώνει τη λεωφόρο Κατεχάκη με την αυστηρή διαδρομή στο υπουργείο δικαιοσύνης και στη χωροφυλακή. Ο πεζόδρομος αυτός αποσκοπεί περισσότερο στην ομαλή «ένωση» του πάρκου που σχεδιάστηκε με το αυστηρό μέρος του χώρου. Ο πεζόδρομος αυτός θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ορισμένες φορές για την είσοδο κάποιου λεωφορείου που κατευθύνεται προς τα γήπεδα στο πάνω αριστερά μέρος του πάρκου.
- 3) Τοποθετούνται κερκίδες με ελαφριά κατασκευή στο μικρό γήπεδο που λειτουργεί ήδη στο χώρο και που διατηρείται.
- 4) Τα κτίρια κοντά στο γήπεδο (αυτή τη στιγμή υπάρχουν και ακόμα μερικά πρόχειρα κατασκευασμένα που δε φαίνονται) προτείνονται για αθλητικές δραστηριότητες και η παρουσία του μεγάλου γηπέδου αλλά και της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου ενισχύει την προτεινόμενη αυτή χρήση. Το μεγάλο κτίριο του στρατού μπροστά από το γήπεδο προτείνεται για χώρους εστίασης, αφού η κοντινή του απόσταση με την καφετέρια, που βρίσκεται και πάνω στον πεζόδρομο, ενισχύει την απόφαση αυτή και επιπροσθέτως ορισμένοι χώροι αυτού του μεγάλου κτιρίου θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως χώροι σεμιναρίων με αθλητικό χαρακτήρα. Οι χώροι αυτοί διαμορφώνονται με τούβλινο δάπεδο και με κερασιές.

-Πάνω Αριστερά Κομμάτι :

1) Ενισχύεται ο δρόμος από τη Λεωφόρο Μεσογείων που περνάει από τη παλιά σχολή της Χωροφυλακής, του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου. Ο δρόμος υπάρχει ήδη αλλά τώρα ενοποιείται πλέον με το υπόλοιπο πάρκο στη συνέχεια του και δημιουργείται μικρή είσοδος – πλατεία με τούβλινο δάπεδο και κερασιές που σηματοδοτούν την είσοδο. Λόγω της ύπαρξης των γραφείων των αξιωματικών της αστυνομίας που στεγάζεται στα κτίρια της παλιάς χωροφυλακής και λόγω του ότι αυτό το κομμάτι αποτελεί το δυτικό σημείο του «αυστηρού» πάνω δεξιού κομματιού, τοποθετείται επέκταση του φράχτη ώστε να απομονωθούν οι κινήσεις και οι θεάσεις για λόγους ασφάλειας και οι οποίες θα ελέγχονται από μικρά ανοίγματα εφόσον χρειαστεί να γίνουν. Επιπροσθέτως, ο σχεδιασμός γενικά όλων αυτών των αυστηρών διαδρομών επιτρέπει τη διασταύρωση αυτών στο κέντρο ακριβώς της σύνθεσης και ακριβώς ανάμεσα από τις δύο πλατείες του πάρκου των παιδιών.

2) Ο επισκέπτης που έρχεται από το δρόμο της χωροφυλακής αφού περάσει το πυκνό άλσος αυτής, το οποίο αποτελεί το σημείο με το πιο πυκνό πράσινο στο σχεδιασμό μας, εισέρχεται στη πάνω «καρδιά – πλατεία» η οποία λειτουργεί ως μία μεταβατική είσοδος όπως αναφέραμε και προηγουμένως. Η Επίσης ήδη υπάρχουσα ρομαντική διαδρομή εισέρχεται ελαφριά στο άλσος της χωροφυλακής για να συνδέσει αυτό με τη μορφή της υπόλοιπης σύνθεσης.

4) Δημιουργείται πέρασμα διαμέσου του πρανές το οποίο λειτουργεί ως μία συμπληρωματική είσοδο στο πάρκο από την πλευρά των νοσοκομείων και χρησιμοποιείται η πλατεία πάλι για να εισάγει τον επισκέπτη ομαλά στο πάρκο. Η χρήση αυτής της δευτερεύουσας εισόδου ενισχύεται από τους χώρους στάθμευσης που δημιουργούνται στην πλευρά του δρόμου παράλληλα με τα νοσοκομεία που τίθεται σε λειτουργία στο σχεδιασμό αυτό. Ο επισκέπτης μπορεί να σταθμεύσει στην ουσία εκτός πάρκου το ιδιωτικό του αυτοκίνητο και να εισέλθει στο πάρκο.

5) Εισάγεται το στοιχείο του νερού στην πλατεία και για πρώτη φορά μέσα στο πάρκο το οποίο δημιουργεί όλες τις ποιότητες που αναφέραμε στην δεύτερη καρδιά – πλατεία. Το νερό πέφτει με ειδική διαμόρφωση μικρών καταρρακτών στη λίμνη της πλατείας και στη συνέχεια ταξιδεύει σε νοτιότερα σημεία του πάρκου ενώ ταυτόχρονα εμφανίζεται και χάνεται μέσω διαμορφώσεων του εδάφους. Αυτή ίσως να είναι και η πιο βαριά κατασκευαστική επέμβαση στο πάρκο.

6) Κατασκευάζονται δύο ακόμα πρανή πρισμάτων όπως είδαμε και στο χάρτη που δημιουργούν με το σχήμα τους μία εντυπωσιακή είσοδο από την πλευρά των νοσοκομείων των παιδιών τα οποία αποκόπτουν με την κλίση τους τη θέαση και δημιουργούν ένα φυσικό πράσινο τοίχος κατά μήκος του δρόμου που λειτουργεί κανονικά. Το αριστερό πρίσμα δημιουργεί με την κλίση του το «πάρκο των πρισμάτων» που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από τα νοσοκομεία των παιδιών αλλά και το οικοπέδο και κτίριο που προτείνω για την απασχόληση των παιδιών του συλλόγου της «Φλόγας». Ο χώρος αυτός είναι απομονωμένος και σε πλευρά που δεν συγκεντρώνει ιδιαίτερη κίνηση οπότε τα παιδιά θα έχουν ένα δικό τους πιο ιδιαίτερο χώρο για να χρησιμοποιήσουν.

7) Στο κάτω πρανές δημιουργείται πέραςμα κάτω από την επιφάνεια του πρανές, σκεπασμένο το οποίο εξάπτει την περιέργεια και θα αποτελέσει σημείο συνάντησης καθώς και προστασίας από βροχή στον επισκέπτη.

-Κάτω Αριστερά Κομμάτι :

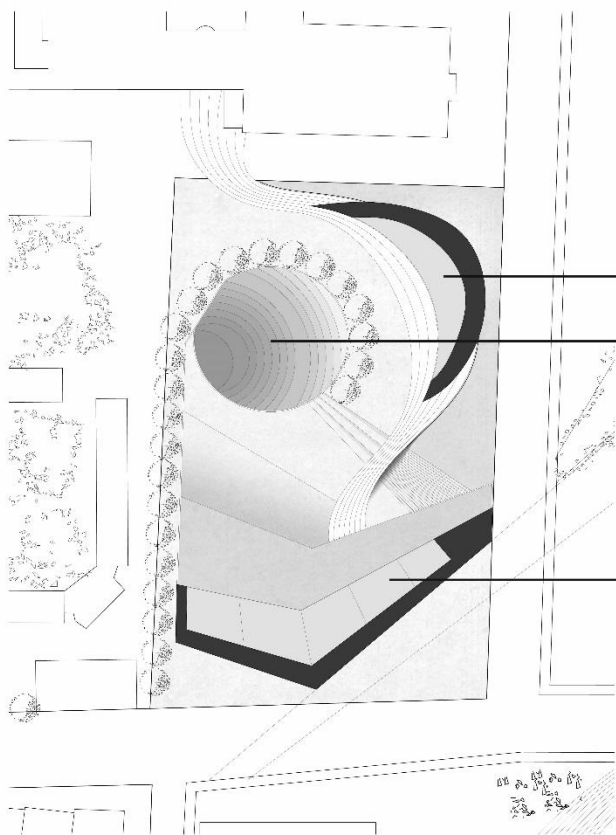
1) Ο δρόμος κίνησης που διατηρούμε και ενισχύουμε, διαχωρίζει το πάρκο των παιδιών από το «άλσος των αθανάτων» που βρίσκεται ήδη στο χώρο. Με αυτό το διαχωρισμό, το άλσος αυτό δίνεται περισσότερο στο δημόσιο κομμάτι και για εκτόνωση των αναγκών των κατοίκων του Γουδιού σε αντίθεση με το πάρκο των παιδιών που ενισχύει τη λειτουργία του ως η αυλή των νοσοκομείων.

2) Σχεδιάζεται μία ρομαντική διαδρομή στο άλσος των αθανάτων ώστε το πάρκο αυτό να ενοποιηθεί σχεδιαστικά με το υπόλοιπο σχεδιασμένο πάρκο των παιδιών. Ο σχεδιασμός αφορά μόνο τη ρομαντική διαδρομή και δεν καταστρέφει τη συνοχή και τα ήδη υπάρχοντα σημεία ενδιαφέροντος του άλσους. Κατά μήκος αυτών των διαδρομών εμφανίζεται πάλι το στοιχείο του νερού.

3) Τοποθετούνται κερκίδες στο μικρό γήπεδο που υπάρχει και σήμερα και κατασκευάζεται ελαφριά πέργολα ίδια με της γλυπτοθήκης στο κτίριο δεξιά του γηπέδου ώστε να υπάρχει κάλυψη σε περίπτωση βροχής.

4) Προτείνεται επανάχρηση των παλιών στρατιωτικών κτιρίων με προτεινόμενη χρήση, **την εγκατάσταση των γραφείων του συλλόγου της Φλόγας στο κτίριο του στρατού** που βρίσκεται απέναντι και βόρεια του οικοπέδου μας.

5) Το θέατρο του Badminton διατηρείται αφού ο σχεδιασμός βασίζεται σε ελαφριά μορφή επέμβαση και δημιουργείται μεγάλος χώρος στάθμευσης στο νοτιοανατολικό τμήμα του θεάτρου καθώς και διαμόρφωση προάυλιου χώρου στο ανατολικό κομμάτι του και δίπλα στην είσοδο του, η οποία διαμόρφωση εδάφους είναι ίδια με τη διαμόρφωση της αυλής της γλυπτοθήκης και του αρτοποιείου (χώρου τέχνης), ώστε να συνδεθούν «οπτικά» οι πολιτισμικές τους λειτουργίες. Επιπροσθέτως δημιουργείται διαδρομή για τους ιδιοκτήτες αυτοκινήτων που έχουν σταθμεύσει στο χώρο και με την τοποθέτηση πράσινων συστάδων δέντρων επιχειρείται να καλυφθεί η μεγαλύτερη όψη του άχαρου αυτού κτιριακού κελύφους. Ο λόγος που δεν αφαιρείται το Badminton είναι πως αυτή η πρόταση επικεντρώνεται στην επίτευξη μιας «ήπιας ανάπλασης» καθώς και πως μετά την ανακατασκευή στο εσωτερικό του, το Badminton έχει προσθέσει ένα πολιτισμικό χαρακτήρα στο χώρο όπου αυτός δημιουργεί συγκεκριμένες ποιότητες και στον ευρύτερο χώρο.

ΧΩΡΟΣ
 ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑΣ-ΦΑΓΗΤΟΥ ΜΕ
 ΧΩΡΟ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟΥ
 200 m²
 ΥΠΑΙΘΡΙΟ
 ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

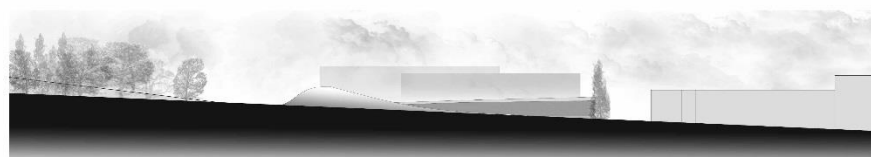
1ο ΕΠΙΠΕΔΟ
 ΔΙΟΙΚΗΣΗ
 ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ
 ΑΙΘΟΥΣΑ ΧΟΡΟΥ
 ΧΩΡΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 PLAYROOM

ΚΑΤΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ

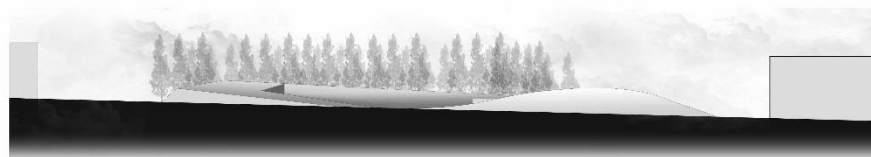
ΚΑΙΜΑΚΑ 1:500

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

Πινακίδα 6 : Κτίριο και Παιδί

Το οικόπεδο : Όπως μπορεί να δεις κανείς, το οικόπεδο που επιλέγεται αποτελεί μία πολύ ενδιαφέρουσα και ταιριαστή περίπτωση για το σχεδιασμό που επρόκειτο να κάνουμε. Ο χώρος αυτός όπως βλέπουμε στο χάρτη αποτελεί το «κομμάτι» του οικοδομικού τετραγώνου των νοσοκομείων των παιδιών που βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα και που αυτή τη στιγμή είναι ένα άδειο οικόπεδο. Η περίπτωση αυτού του χώρου είναι μοναδική γιατί μας δίνει τη δυνατότητα να ενώσουμε το πάρκο των παιδιών με τα νοσοκομεία στο δυτικό κομμάτι και μάλιστα σχεδιάζοντας ένα κτίριο ή μάλλον κάνοντας ένα «τοπιακό» σχεδιασμό, να μπορέσουμε να φέρουμε τις αρχές σχεδιασμού του πάρκου μέσα στις κτιριακές λειτουργίες των νοσοκομείων.

Το ζήτημα της ιδιοκτησίας : Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ο λόγος για τον οποίο το οικόπεδο αυτό έχει μείνει ανεκμετάλλευτο. Στην παρούσα κατάσταση αυτό το οικόπεδο δεν μπορεί να αξιοποιηθεί αφού υπάρχει διαμάχη, σύμφωνα με τα αρχεία του Ο.Ρ.Σ.Α, μεταξύ του Δήμου Αθηναίων και του στρατού για τα δικαιώματα εκμετάλλευσης αυτού. Το 1877 η υπηρεσία του στρατού παραχωρεί 965 στρέμματα στο Δήμο των Αθηναίων (σημερινή περιοχή του Badminton). Αξίζει να σημειωθεί πως η συνολική έκταση της περιοχής στο Γουδί ήταν 4500 στρέμματα, οπότε στην ουσία παραχωρείται το 25% του ευρύτερου χώρου. Ωστόσο, ο Δήμος των Αθηναίων δεν παρέλαβε ποτέ επίσημα τη συγκεκριμένη έκταση και η περιοχή αυτή, έχει χαρακτηριστεί ως «παραχωρηθείσα αλλά όχι παραληφθείσα». Ερχόμενοι στα σημερινά γεγονότα, ο οργανισμός Αθήνας και η πολεοδομία Αθηνών έχουν προτείνει στις υπηρεσίες του στρατού να γίνει ένα τοπικό ρυμοτομικό σχέδιο και να λάβει η συγκεκριμένη περιοχή κάποιες χρήσεις, όπως ακριβώς έχει γίνει και με την περιοχή του νοσοκομείου «Ελπίς». Ο στρατός ωστόσο, αντιτάσσεται σε αυτήν τη νόμιμη πρόταση και έχει επιλέξει να κινηθεί με ιδιοκαθεστώς και να βασιστεί στις διατάξεις του ΦΕΚ 749Δ του 1987. Σε αυτές τις διατάξεις αναφέρεται πως οι άδειες οικοδόμησης για στρατιωτικές εγκαταστάσεις εκδίδονται μόνο από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Ωστόσο, υπάρχει ένα θέμα ερμηνείας για το τι σημαίνει «στρατιωτική χροιά» και «εγκαταστάσεις». Η υπηρεσία στρατού αυτή τη στιγμή υποστηρίζει πως, ενώ στην ουσία ο χώρος δεν έχει κάποια στρατιωτική εγκατάσταση πάνω στα εδάφη του, ο χώρος χρησιμοποιείται από το στρατό και οι «εγκαταστάσεις» που αναφέρονται στη νομοθεσία μπορεί να σημαίνουν ακόμα και την ανέγερση κατοικιών. Το ζήτημα αυτό έχει παραπεμφθεί στην κυβέρνηση και αναμένεται η διευθέτησή του, ώστε να προχωρήσει η πρόταση του τοπικού ρυμοτομικού και οποιοσδήποτε περαιτέρω σχεδιασμός.

Στην πινακίδα μπορούμε να δούμε τις επίσημες σελίδες του Ο.Ρ.Σ.Α για το συγκεκριμένο οικόπεδο καθώς και τις υφιστάμενες και προτεινόμενες χρήσεις για το παλιό στρατόπεδο Βαρύτη με το οποίο συνορεύει το οικόπεδο και πάνω στο οποίο διαμορφώνεται στη συνέχεια η πάνω είσοδος του νοσοκομείου.

Στη συνέχεια γίνεται μία ανάλυση όσον αφορά τις **χρήσεις γης** της περιοχής όπου και αναγνωρίζεται η περιοχή γύρω από τα νοσοκομεία των παιδιών ως ένα αστικό κέντρο, με κεντρικούς άξονες που διαμορφώνουν εμπορικές λειτουργίες γύρω τους. Η ανάγκη για μία εκτόνωση του αστικού ιστού και για ένα πράσινο χώρο χαλάρωσης και ηρεμίας τονίζεται ακόμα περισσότερο παρατηρώντας τις χρήσεις.

Ο σύλλογος της Φλόγας, τα παιδιά και οι χώροι απασχόλησης :

Το «Σπίτι της Φλόγας» (προκύπτει το κτιριολογικό πρόγραμμα) : Βόρεια του τετραγώνου των νοσοκομείων για τα παιδιά συναντάμε τα κτίρια του συλλόγου της «Φλόγας». Ο Πανελλήνιος αυτός σύλλογος έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και φιλοξενεί παιδιά από όλη την Ελλάδα που νοσούν από κάποια νεοπλασματική ασθένεια. Το «Σπίτι της Φλόγας» όπως το αποκαλούν, φιλοξενεί δωρεάν το παιδί και την οικογένεια του και φροντίζει για την ψυχολογική και κοινωνική του υποστήριξη. Το «Σπίτι της Φλόγας» αποτελείται από το κεντρικό κτίριο και 7 αυτόνομα διαμερίσματα για τα παιδιά που έχουν ανάγκη από ειδικές συνθήκες διαμονής, όπως είναι τα μεταμοσχευμένα. Το «σπίτι» αυτό μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι και 30 οικογένειες και εκτός από τις δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος στο χώρο του, ειδικοί καθηγητές και δάσκαλοι που έχουν αποσπαστεί από το Υπουργείο Παιδείας, λειτουργούν το σχολείο της Φλόγας το οποίο μπορεί να καλύψει τις εκπαιδευτικές ανάγκες Νηπιαγωγείου, Δημοτικού αλλά και Γυμνασίου. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά που νοσηλεύονται εκεί μπορούν να παρακολουθήσουν τα μαθήματα τους κανονικά, ώστε μετά την ανάρρωσή τους να μπορέσουν να ενταχθούν κανονικά πίσω στο σύνολο...

...Ο χώρος που καταλαμβάνει το σχολείο στο κτίριο πολλές φορές μεταμορφώνεται και σε αίθουσα κινηματογράφου ώστε τα παιδιά να μπορέσουν να παρακολουθήσουν κάποια ταινία ή κινούμενο σχέδιο. Ο **περιορισμένος χώρος** του κτιρίου στο εσωτερικό δεν επιτρέπει την ύπαρξη κάποιου μικρού, αυτόνομου χώρου με **αμφιθεατρικές ποιότητες**.

Είναι σημαντικό να αντιληφθεί κανείς πως η κύρια λειτουργία αυτού του κτιρίου είναι να **απασχολεί τα παιδιά και να τους προσφέρει έναν ελεγχόμενο και προστατευμένο χώρο**, που θα περιλαμβάνει διάφορες **δραστηριότητες** για όσο εκείνα παραμένουν εκεί, ώστε ο χρόνος που νοσηλεύονται και παρακολουθούν την εξέλιξη της υγείας τους να περνάει γρήγορα και ευχάριστα. Εάν επισκεφτεί κανείς το «Σπίτι της Φλόγας» θα καταλάβει γρήγορα πως υπάρχει μία **τεράστια έλλειψη χώρου για απασχόληση και βόλτα στον εξωτερικό χώρο του κτιρίου**. Το μόνο μέρος στο οποίο μπορούν τα παιδιά να παίξουν και να χαλαρώσουν εκτός κτιρίου, είναι **η πυλωτή του σπιτιού** η οποία είναι μικρή και περιορισμένη και επιπλέον η ίδια η τοποθεσία του κτιρίου, **μέσα στον αστικό ιστό**, δεν προσφέρει την **εκτόνωση** που θα έπρεπε.

Επιπροσθέτως, δεν πρέπει κανείς να ξεχνάει πως **το κτίριο αυτό δεν βρίσκεται εκεί μόνο για τα παιδιά αλλά και για τους γονείς που τα συνοδεύουν**. Το βάρος της ασθένειας πέφτει πολλές φορές περισσότερο σε αυτούς καθώς είναι εκείνοι που πρέπει να καθοδηγούν και να στηρίζουν το παιδί καθ όλη τη διάρκεια της θεραπείας του. Γι αυτό το λόγο είναι πολύ σημαντικό να υπάρξουν **χώροι και δραστηριότητες ώστε να εκτονώνουν την πίεση τους και οι ίδιοι**. Στο σημείο αυτό δημιουργήθηκαν και μοιράστηκαν **ερωτηματολόγια** και με βάση τις απαντήσεις των γονιών, των παιδιών αλλά και με βάση τις ανάγκες που διαγνώστηκαν έως αυτό το σημείο, διαμορφώθηκε το **κτιριολογικό πρόγραμμα**. **Με βάση τις απαντήσεις διαμορφώνονται τα είδη των χώρων αλλά και ο χώρος που καταλαμβάνει η κάθε δραστηριότητα στο νέο οικόπεδο και σε συνδυασμό με τις ανάγκες για την καταπολέμηση της νόσου που αναφέρονται παρακάτω, διαμορφώνεται το κτιριολογικό πρόγραμμα.**

Η νόσος : Με τον όρο «καρκίνος» περιγράφεται μία ομάδα νοσημάτων, που η αιτία τους βρίσκεται σε κυτταρικό επίπεδο. Ο όρος αναφέρεται στην υπερβολική, χωρίς προγραμματισμό, ανάπτυξη των κυττάρων του οργανισμού, που ήταν φυσιολογικά, μέχρι τη στιγμή της έναρξης της διαδικασίας καρκινογένεσης.

Είδη θεραπειών του καρκίνου :

-Χειρουργική

-Ακτινοθεραπεία

-Χημειοθεραπεία

-Μεταμόσχευση μυελού των οστών ή βλαστικών κυττάρων περιφερικού αίματος μετά από επιθετική χημειοθεραπεία.

-Ορμονοθεραπεία

-Επικουρική θεραπεία

Μετά τη διάγνωση της νόσου ακολουθεί, σύμφωνα με την κρίση του γιατρού μια διαδικασία θεραπειών (ο αριθμός αυτών είναι ανάλογος με την κατηγορία του καρκίνου και τον οργανισμό του κάθε ασθενούς).

Στάδια θεραπείας :

- 1) Παροχή φαρμακευτικής αγωγής ενδοφλέβια (σχήματα με διάρκεια μιας εβδομάδας περίπου)
- 2) Χρονικό διάστημα δράσης και τυχόν παρενεργειών που μπορεί να χρειαστεί η εισαγωγή στο νοσοκομειακό χώρο. **(Γι αυτό και πρέπει να βρίσκεται κοντά σε νοσοκομεία)**(Στο χρονικό αυτό διάστημα δεν θα πρέπει τα άτομα αυτά να έρχονται σε επαφή με άλλα άτομα λόγω χαμηλής άμυνας του οργανισμού).
- 3) Χρονικό διάστημα ανάκτησης (επιστροφή σε φυσιολογική κατάσταση)

Όπως προαναφέρθηκε, το παιδί που πάσχει από καρκίνο υποβάλλεται σε θεραπεία η οποία απαρτίζεται από κάποια συγκεκριμένα στάδια.

- 1) Καθ όλη τη διάρκεια της θεραπείας τα παιδιά θα πρέπει να προσέχουν την υγιεινή τους καθώς και την επαφή τους με τους ανθρώπους που τους περιβάλλουν για την αποφυγή μετάδοσης ασθενειών που θα προσβάλλουν το παιδί που νοσεί και θα καθυστερήσουν ή θα επιδεινώσουν την κατάσταση του και την πορεία της θεραπείας.
- 2) Τα στάδια της θεραπείας διαρκούν κατά μέσο όρο ένα μήνα (με τυχόν παρεμβολές) και αν χρειαστούν αρκετά σχήματα θεραπειών η όλη διαδικασία θεραπείας του καρκίνου μπορεί να διαρκέσει παραπάνω από χρόνο.
- 3) Μετά την πραγματοποίηση του κάθε σχήματος της θεραπείας τα παιδιά υποβάλλονται σε ένα σύνολο εξετάσεων για να διαπιστωθεί το ποσοστό καταπολέμησης της νόσου και να προχωρήσουν σε επόμενη θεραπεία.
- 4) Τα παιδιά αυτά καθώς και οι οικογένειες τους χρειάζονται ψυχολογική υποστήριξη, οπότε η παρουσία κάποιου ειδικού είναι αναγκαία.

Επιλογή οικοπέδου, κτιριολογικού προγράμματος και σχεδιασμός :

Με βάση όλες τις προαναφερθείσες πληροφορίες αποφασίζεται ο σχεδιασμός ενός κτιρίου απασχόλησης για τα παιδιά της Φλόγας που δεν έχουν αρκετό χώρο εκτόνωσης εκεί που φιλοξενούνται τώρα. Ο χώρος που επιλέγεται είναι μία περιοχή μέσα στο νοσοκομειακό συγκρότημα, δίπλα από τα κτίρια της Ελπίδας που έχουν παρεμφερή λειτουργία και μπορεί να χρησιμοποιηθούν εάν προκύψει κάποιο πρόβλημα και το σημαντικότερο, το συγκεκριμένο οικόπεδο συνορεύει με το σχεδιασμό του πάρκου και μπορεί να προσφέρει μία τεράστια εκτόνωση για τα παιδιά τόσο της Φλόγας όσο και των νοσοκομείων γενικότερα. Με γνώμονα την κατασκευή ενός τοπιακού χαρακτήρα «κτιρίου» για την απασχόληση των παιδιών, δημιουργείται ένας μικρό πάρκο μέσα στο μεγαλύτερο χώρο πρασίνου που θα έχει την ονομασία του «Πάρκου των πρισμάτων» και θα προσφέρει μία ακόμα «αυλή» για τα παιδιά αυτά. Το «Πάρκο των πρισμάτων» είναι αρκετά απομονωμένο λόγω της μορφής του από το υπόλοιπο Γουδί με αποτέλεσμα τα παιδιά και οι γονείς θα έχουν ακόμα ένα λόγο για να το επισκεφτούν.

Με βάση τα ερωτηματολόγια και τις ανάγκες των παιδιών διαμορφώνεται **το παρακάτω κτιριολογικό πρόγραμμα** και αποφασίζεται ο σχεδιασμός ενός τοπιακού χαρακτήρα κτιρίου. Το κτίριο αυτό θα προσφέρει τις ποιότητες εκτόνωσης και βόλτας που χρειάζονται τα παιδιά ακόμα και μέσα στα ίδια τα εξωτερικά του όρια αφού η διαμόρφωση του εδάφους και η μορφή του θα προσφέρεται για παιχνίδι στη φύση.

Κτιριολογικό πρόγραμμα (τ.μ.) :

-Χώρος με μεγάλη κουζίνα + Τραπεζαρία	150
-Καφετέρια (με μικρό παρασκευαστήριο)	100
-Γυμναστήριο	100
-Αίθουσα χορού	100
-Βιβλιοθήκη + Αίθουσα πληροφορικής	120
-Διοίκηση	100
-Αίθουσα διαφόρων δραστηριοτήτων(ζωγραφικής/γλυπτικής/κοσμημάτων)	70
-Αίθουσα μουσικής	50
(Υπαίθριος Χώρος)	
-Αμφιθέατρο(για παραστάσεις παιδιών/συζητήσεις/ενημερώσεις/προβολή ταινιών)	200

Αρχές σχεδιασμού του κτιρίου :

Το κτίριο δημιουργεί μία αγκαλιά προς την κατεύθυνση του υπόλοιπου νοσοκομειακού συγκροτήματος, ενώ ταυτόχρονα η συνέχεια των συνθετικών αρχών που αναπτύσσονται μεταξύ κτιρίου και πάρκου, υποδηλώνουν την πρόθεση συνομιλίας με αυτό και συγκεκριμένα με το τμήμα του πάρκου που είναι αφιερωμένο στα άρρωστα παιδιά.

Η **ρομαντική διαδρομή** ουσιαστικά συνδέει το κτήριο διαμονής των παιδιών με το κτήριο δραστηριοτήτων, και παράλληλα συνδέεται με τον χώρο φαγητού (τμήμα καμπύλης διαδρομής). Η καμπύλη αυτή διαδρομή, συνδέει το κτίριο μας με το συνδυαστικό χώρο (Γραμματεία) του κτιρίου της Ελπίδας και θα μπορούσε να αποτελέσει και πέρασμα προς την άλλη πλευρά. Άλλωστε θεωρώ σωστό να υπάρχει μία επικοινωνία – σύνδεση με το κτίριο της Ελπίδας αφού μοιράζονται παρόμοιες λειτουργίες και θα ήταν θεμιτό σε τέτοιου είδους συγκροτήματα να επιτευχθεί η επικοινωνία των παιδιών από τους δύο συλλόγους. Ταυτόχρονα η διαδρομή αυτή έρχεται σε επαφή και με την είσοδο των νοσοκομείων στα δεξιά της.

Όσον αφορά τους χώρους που τοποθετούνται στο «κτίριο», κυρίαρχο ρόλο παίζει η **μεγάλη κουζίνα και το εστιατόριο** που βρίσκονται στο βόρειο και πιο ψηλό κομμάτι του οικοπέδου αφού η νούμερο ένα απάντηση σχεδόν σε όλα τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν, πάνω στο τι επιθυμούν γονείς και παιδιά ήταν ένας μεγαλύτερος χώρος κουζίνας και παρασκευής φαγητού. Η αίθουσα της κουζίνας και του εστιατορίου λαμβάνουν την κεντρικότερη θέση στη σύνθεση μας και τοποθετούνται σε ψηλό σημείο για να έχουν και ωραία θέαση.

Επιπλέον στο οικόπεδο και στο κέντρο της σύνθεσης μας, σχεδιάζεται σε **κυκλικό σχήμα ένας χώρος αμφιθεατρικός**, με κερκίδες, ο οποίος θα μπορεί να λάβει διάφορες λειτουργίες, έτσι ώστε τα παιδιά αλλά και οι γονείς τους να μπορούν να τον χρησιμοποιήσουν για θεατρικές παραστάσεις αλλά και για μαθήματα χορού και γυμναστικής που με βάση τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων που δόθηκαν σε αυτά, είναι οι δραστηριότητες μετά τη βόλτα και τη χαλάρωση που προτιμούν περισσότερο.

Στον **κύριο κτιριακό όγκο**, τοποθετούνται όλες σχεδόν οι λειτουργίες, με πρώτη και πιο κοντά στην είσοδο του κτιρίου, τη διοίκηση, καθώς και τους χώρους δραστηριοτήτων, μουσικής και γυμναστηρίου. Στο δεύτερο επίπεδο υπάρχουν οι χώροι καφετέριας, αίθουσα χορού, βιβλιοθήκη και αίθουσα πληροφορικής. Οι χώροι αυτοί υπερυψώνονται έτσι ώστε να δημιουργείται ένα «τοίχος» στις εξωτερικές διαδρομές του οικοπέδου με αποτέλεσμα οι μόνες δύο εισοδοί από τα ανατολικά αλλά και από τα βορειοδυτικά να είναι απόλυτα ελεγχόμενες.

Τέλος τα **ψηλά κυπαρίσσια** στα δυτικά του οικοπέδου αγκαλιάζουν το θεατράκι καθιστώντας το έτσι ως τον κύριο χώρο των δραστηριοτήτων των παιδιών, αφού θα είναι ορατός από μακριά και θα δηλώνει πως τα παιδιά όχι απλώς δεν είναι αποκομμένα αλλά θα αποτελούν και πόλο έλξης.

Πηγές

1. Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασία Περιβάλλοντος Αθήνας.
2. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος.
3. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας.
4. Διεύθυνση Σχεδίου Πόλεως και Δόμησης (Κεντρική υπηρεσία πολεοδομίας Αθηνών – Ομόνοια).
5. Διεύθυνση Πολεοδομίας Κεντρικού Τομέα Αθηνών (Συγγρού)
6. Υπηρεσία μηχανικών του συγκροτήματος των νοσοκομείων Αγλαΐα Κυριακού, Παίδων και Ελπίδα.
7. Γραφείο Ψυχολογικής Υποστήριξης νοσοκομείου Ελπίδα.
8. Σύλλογος «Φλόγας», Γουδί.
9. Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδί- Ιλισός, 1997-2001, Ν.Μπελαβίλας , Γ.Πολύζος, Φ.Βαταβάλη.
10. Μητροπολιτικό Πάρκο «Γουδή», 2011, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
11. «Ανάκτηση εκτάσεων παλαιών στρατοπέδων : Εμπόδια, προοπτικές και πρόταση μεθοδολογίας. Το παράδειγμα της στρατιωτικής πόλης Γουδή»», 2014, Σιάρκου Θωμαΐς.
12. Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού, Αθήνα.